

Karin Magana Gabatarwa, manufa da kuma kan magana

¹ Karin maganar Solomon dan Dawuda, sarkin Isra'ila.

² Ga karin magana da za su taimake ka don samun hikima da horo;
don ganewa kalmomi masu zurfi;

³ don neman rayuwa ta horo da kuma ta hankali,
kana yin abin da yake daidai, mai adalci da kuma wanda ya dace;

⁴ don sa marar azanci yā yi hankali,
yā sa matasa su sani, su kuma iya rarrabewa,

⁵ bari masu hikima su saurara, su kuma kara ga saninsu,
bari masu tunani kuma su sami jagora,

⁶ don su fahimci karin magana da kuma misalai,
kalmomi da kuma kacici-kacici masu hikima.

⁷ Tsoron UBANGIJI shi ne masomin ilimi,
amma wawaye* sun rena hikima da horo.

Gargadi don a rungumi hikima

Jan kunne game da jaraba

⁸ Dana, ka saurari umarnin mahaifinka

* **1:7** Kalmomin Ibraniyancin da aka rubuta *wawa* a cikin Littafi Karin Magana, da kuma ko'ina a cikin Tsohon Alkawari sau da yawa, yana nufin wani wanda ya rasa cikakken da'a ne.

- kada kuma ka kyale koyarwar mahaifiyarka.
- ⁹ Za su zama kayan ado don su inganta ka da kuma sarkar wuya don su yi wa wuyanka ado.
- ¹⁰ Dana, in masu zunubi sun jarabce ka, kada ka yarda.
- ¹¹ In suka ce, “Zo mu tafi; mu yi kwanton bauna, mu nemi wani mu kashe, mu fāfa wa marasa laifi;
- ¹² mu hadiye su da rai gaba daya kamar kabari, kamar waƙanda suke gangarawa zuwa rami;
- ¹³ za mu sami dukiya masu daraja iri-iri, mu kuma cika gidajenmu da ganima;
- ¹⁴ ka haƙa kai da mu, za mu kuwa raba abin da muka sato”
- ¹⁵ ƙana, kada ka tafi tare da su, kada ka taka kafarka a hanyarsu;
- ¹⁶ gama kafafunsu kan yi sauri ga yin zunubi, suna saurin yin kisankai.
- ¹⁷ Ba shi da amfani a kafa tarko a idanun dukan tsuntsaye!
- ¹⁸ Waƙannan irin mutane kansu suke kafa wa tarko; ba sa kama kome, sai rayukansu!
- ¹⁹ Dukan waƙanda suke neman ribar da ba a samu a hanya mai kyau; ƙarshen wannan yakan ƙauke rayukansu.

Jan kunne game da kin hikima

- ²⁰ Hikima tana kira da ƙarfi a kan titi,

- tana daga muryarta a dandalin taron
jama'a;
- 21 tana kira da karfi a kan tituna masu surutu,†
tana yin jawabinta a hanyoyin shiga gari.
- 22 “Har yaushe ku da kuke marasa azanci‡ za ku
ci gaba a hanyoyinku marasa azanci?
Har yaushe ku masu ba'a za ku yi ta murna
cikin ba'arku
wawaye kuma ku ki ilimi?
- 23 Da a ce kun saurari tsawatata,
da na fada muku dukan abin da yake zuciy-
ata
in kuma sanar da ku tunanina.
- 24 Amma da yake kun ki ni sa'ad da na yi kira
ba kuma wanda ya saurara sa'ad da na mika
hannuna,
- 25 da yake kun ki dukan shawarata
ba ku kuma yarda da tsawatata ba,
- 26 Zan yi muku dariya sa'ad da masifa ta same
ku,
zan yi muku ba'a sa'ad da bala'i ya same ku,
- 27 sa'ad da bala'i ya sha kanku kamar hadiri,
sa'ad da masifa ta share ku kamar guguwa,
sa'ad damuwa da wahala suka mamaye ku.
- 28 “Sa'an nan za su kira gare ni amma ba zan
amsa ba;
za su neme ni amma ba za su same ni ba.
- 29 Da yake sun ki sani

† 1:21 Da Ibraniyanci; Seftuwajin / a bisa katanga ‡ 1:22
Kalmar Ibraniyanci da aka rubuta *marar azanci* a cikin Littafin
Karin Magana gaba d'aya tana nufin marar d'a'a da kuma wanda
yana aikata mugunta ne.

- ba su kuwa zabi tsoron UBANGIJI ba,
³⁰ da yake ba su karɓi shawarata ba
 suka kuwa yi kunnen fashi ga tsawatata,
³¹ za su sami sakayyar abubuwan da suka yi
 su kuma koshi da sakayyar makircinsu.
³² Gama rashin hankalin marasa azanci zai kashe
 su,
 rashin kulawar wawaye kuma zai hallaka
 su;
³³ amma duk wanda ya saurare ni, zai zauna
 lafiya
 yã kuma kasance da rai kwance, ba tare da
 tsoron lahani ba.”

2

Ribar da'ar hikima

- ¹ Dana, in ka yarda da kalmomina
 ka kuma ajiye umarnaina a cikinka,
² kana kasa kunne ga abin da yake na hikima,
 kana kuma yin kofari ka fahimce shi,
³ in kuma ka kira ga tsinkaya
 ka kuma kira da karfi don ganewa,
⁴ in ka neme shi yadda ake neman azurfa
 ka kuma neme shi kamar yadda ake neman
 boyayyiyar dukiya,
⁵ to, za ka gane tsoron UBANGIJI
 ka kuma sami sanin Allah.
⁶ Gama UBANGIJI yana ba da hikima,
 daga bakinsa kuma, sani da ganewa sukan
 fito.
⁷ Yana rife da nasara a ma'aji don masu yin
 gaskiya,

- shì ne mafaka ga waɗanda tafiyarsu ba ta da laifi,
- 8 gama yana tsare abin da masu adalci suke bukata
yana kuma tsare hanyar amintattunsa.
- 9 Sa'an nan za ku fahimci abin da yake daidai da abin da yake na adalci
da abin da yake gaskiya, da kowace hanya mai kyau.
- 10 Gama hikima za ta shiga cikin zuciyarka, sani kuma zai faranta maka rai.
- 11 Tsinkaya za ta tsare ka, ganewa kuma za ta yi maka jagora.
- 12 Hikima za ta cece ka daga hanyoyin mugayen mutane,
daga kalmomin mutane masu batanci,
- 13 waɗanda suke barin miƙaƙƙun hanyoyi don su yi tafiya a hanyoyi masu duhu,
- 14 waɗanda suke jin daɗin yin abin da ba shi da kyau
suna kuma farin ciki a mugayen batanci,
- 15 waɗanda hanyoyinsu karkatattu ne waɗanda kuma suke cuku-cuku a hanyoyinsu.
- 16 Zai kiyaye ku kuma daga mazinaciya,
daga mace mai lalata, mai kokarin kama ka da daɗin bakinta,
- 17 wadda ta bar mijin kuruciyarta

- ta kuma kyale alkawarin da ta yi a gaban Allah.*
- 18 Gama gidanta yana kai ga mutuwa hanyarta kuma ga ruhohin matattu.
- 19 Duk wanda ya ziyarce ta ba ya kara komowa ba zai kara komowa ga hanyar rai.
- 20 Don haka dole ku yi tafiya a hanyoyin mutanen kirki ku kuma yi ta bi hanyoyin adalai.
- 21 Gama masu aikata gaskiya za su zauna a cikin kasar, marasa laifi kuma za su kasance a cikinta;
- 22 amma za a fid da mugaye daga kasar, za a tumbuke marasa aminci kuma daga gare ta.

3

Karin ribar hikima

- 1 Dana, kada ka manta da koyarwata, amma ka kiyaye umarnaina a cikin zuciyarka,
- 2 gama za su kara maka tsawon rai da shekaru masu yawa su kuma kawo maka wadata.
- 3 Kada ka bar kauna da aminci su rabu da kai; ka d'aura su kewaye da wuyanka, ka rubuta su a allon zuciyarka.
- 4 Sa'an nan za ka sami tagomashi da kuma suna mai kyau a gaban Allah da kuma a gaban mutane.

* 2:17 Ko kuwa *alkawarin Allahnta*

- ⁵ Ka dogara ga UBANGIJI da dukan zuciyarka
kada kuma ka dangana ga ganewarka;
- ⁶ cikin dukan hanyoyinka ka amince da shi,
zai kuwa sa hanyoyinka su mike.*
- ⁷ Kada ka zama mai hikima a ganinka;
ka ji tsoron UBANGIJI ka kuma guji mugunta.
- ⁸ Wannan zai ba wa jikinka lafiya
yã kuma adana kasusuwanka.
- ⁹ Ka girmama UBANGIJI da dukan dukiyarka,
ta wurin mika masa nunan fari na dukan
amfanin gonarka;
- ¹⁰ ta haka rumbunanka za su cika har su zuba,
randunanka kuma su cika har baki da sabon
ruwan inabi.
- ¹¹ Dana, kada ka rena horon UBANGIJI
kada kuma ka ki tsawatawarsa,
- ¹² domin UBANGIJI yakan hori wafanda yake
kauna,
kamar yadda mahaifi yake yin wa dfa da
yake fariya da shi.
- ¹³ Mai albarka ne mutumin da ya sami hikima,
mutumin da ya sami fahimi,
- ¹⁴ gama ta fi azurfa riba
tana kuma da amfani fiye da zinariya.
- ¹⁵ Ta fi lu'ulu'u daraja;
ba a kwatanta abin da ka fi sha'awa da ita.
- ¹⁶ Tsawon rai yana a cikin hannunta na dama;

* **3:6** Ko kuwa *zai nuna maka hanyoyi*

- a hannunta na hagu kuwa akwai arziki da bangirma.
- 17 Hanyoyinta hanyoyi ne masu dadi,
dukan hanyoyinta kuma salama ne.
- 18 Ita itacen rai ne ga wafanda suka rungume ta;
wafanda suke riƙe da ta za su zama masu albarka.
- 19 Ta wurin hikima UBANGIJI ya kafa harsashin duniya,
ta wurin fahimi ya shirya sammai inda suke;
- 20 ta wurin sani aka rarraba zurfafa,
gizagizai kuma suka zubo rafa.
- 21 Dana, ka riƙe sahihiyar shari'a da kuma basira,
kada ka bar su su rabu da kai;
- 22 za su zama rai a gare ka,
abin adon da zai gyara wuyanka.
- 23 Sa'an nan za ka bi hanyarka lafiya,
ƙafarka kuwa ba zai yi tuntube ba;
- 24 sa'ad da ka kwanta, ba za ka ji tsoro ba;
sa'ad da ka kwanta, barci zai yi maka dadi.
- 25 Kada ka ji tsoron masifar da za ta faru farat daya
ko lalacin da yakan auka wa mugaye,
- 26 gama UBANGIJI zai zama ƙarfin halinka
zai kuwa kiyaye ƙafarka daga faɗawa a tarko.
- 27 Kada ka ƙi yin alheri ga duk wanda ya dace,
sa'ad da kana iya yin haka.
- 28 Kada ka ce wa makwabcinka

- “Ka yā dakata sai gobe,”
 idan kana iya taimakonsa yanzu.
- 29 Kada ka shirya kome da zai cuci
 maƙwabcinka,
 wanda yake zama da aminci kusa da kai.
- 30 Kada ka zargi mutum ba dalili,
 sa’ad da bai yi laifi ba.
- 31 Kada ka ji kishin mai tā-da-na-zaune-tsaye
 ko ka yi sha’awar aikata ayyukansu.
- 32 Gama UBANGIJI yana kyama mai aikata mu-
 gunta
 amma yakan rungumi adalin da ya amince
 da shi.
- 33 La’anar UBANGIJI tana a gidan mugaye,
 amma yakan albarkaci gidan adali.
- 34 Yakan yi wa masu girman kai ba’a
 amma yakan yi wa mai sauƙinkai alheri.
- 35 Masu hikima sukan sami kyakkyawan suna,
 amma wawaye sukan kara wa kansu shan
 kunya.

4

Hikima ce mafi girma duka

- 1 Ku saurara ‘ya’yana ga koyarwar mahaifinku;
 ku mai da hankali, ku sami fahimi.
- 2 Ina ba ku sahihiyar koyarwa,
 saboda haka kada ku kyale koyarwata.
- 3 Sa’ad da nake yaro a gidan mahaifina,
 yaro kadai kuma na mahaifiyata,
- 4 ya koya mini ya ce,
 “Ka rife kalmomina da dukan zuciyarka;

- ka kiyaye umarnaina za ka kuwa rayu.
- ⁵ Ka nemi hikima, ka nemi fahimi;
kada ka manta da kalmomina ko ka kauce
daga gare su.
- ⁶ Kada ka kyale hikima, za tā kuwa tsare ka;
ka kaunace ta, za tā kuwa lura da kai.
- ⁷ Hikima ce mafi girma duka; saboda haka ka
nemi hikima.
Ko da za tā ci duk abin da kake da shi, ka dai
nemi fahimi.
- ⁸ Ka kaunace ta, za tā d'aukaka ka;
ka rungume ta, za tā kuwa girmama ka.
- ⁹ Za tā zama kayan ado da za su inganta kanka
tā kuma zamar maka rawanin d'aukaka.”
- ¹⁰ Ka saurara, d'ana, ka yarda da abin da na fada,
shekarun rayuwarka kuwa za su zama masu
yawa.
- ¹¹ Na bishe ka a hanyar hikima
na kuma jagorance ka a miƙaƙƙun hanyoyi.
- ¹² Sa'ad da kake tafiya, ba abin da zai sa ka
tuntube;
sa'ad da kake gudu, ba za ka fādi ba.
- ¹³ Ka riƙe umarni, kada ka bari yā kubuce;
ka tsare shi sosai, gama ranka ne.
- ¹⁴ Kada ka sa kafa a kan hanyar mugaye
kada ka bi gurbin mugaye.
- ¹⁵ Ka guji mugunta, kada ka yi tafiya a kanta;
juya daga gare ta ka yi tafiyarka.
- ¹⁶ Mugaye ba sa iya barci, sai sun aikata mu-
gunta;
ba su barci sai sun cuci wani.
- ¹⁷ Mugunta da ta'adi
kamar ci da sha suke a gare su.

- 18 Hanyar adali kamar fitowar rana ce,
sai kara haske take yi, har ta kai tsaka.
- 19 Amma hanyar mugaye kamar zurfin duhu ne;
ba sa sanin abin da ya sa suke tuntube.
- 20 Dana, ka kula da abin da nake fada,
ka saurara sosai ga kalmomina.
- 21 Kada ka bari su rabu da kai,
ka kiyaye su a cikin zuciyarka;
- 22 gama rai ne ga waƙanda suke nemansu
da kuma lafiya ga dukan jikin mutum.
- 23 Fiye da kome duka, ka tsare zuciyarka,
gama mabulbulan ruwan rijiyar rai ne.
- 24 Ka kau da muguwar magana daga bakinka;
ka yi nesa da magana marar kyau daga
leɓunanka.
- 25 Bari idanunka su dubi gaba sosai,
ka kafa idanunka kai tsaye a gabanka.
- 26 Ka san inda kafafunka suke takawa
ka bi hanyoyin da suke daram kawai.
- 27 Kada ka kauce dama ko hagu;
ka kiyaye kafarka daga mugunta.

5

Gargadi a kan zina

- 1 Dana, ka mai da hankali ga hikimata
ka saurara da kyau ga kalmomin basirata,
- 2 don ka ci gaba da yin kome daidai
leɓunanka za su adana sani.
- 3 Gama leɓunan mazinaciya na ɗigan zuma,
maganarta tana da sulɓi fiye da mai;
- 4 amma a karshe tana da ɗaci kamar tafashiya,
mai ci kamar takobi mai kaifi biyu.

- 5 Kafafunta na kaiwa ga mutuwa;
sawunta na jagora kai tsaye zuwa kabari.
- 6 Ba ta wani tunanin rayuwa;
hanyoyinta karkatacce ne, amma ba tā sani
ba.
- 7 Yanzu fa, 'ya'yana, ku saurare ni;
kada ku juye daga abin da nake fada.
- 8 Ku yi nesa da hanyarta,
kana ku je kusa da kofar gidanta,
- 9 don kada ku ba da karfi mafi kyau ga wadansu
da kuma shekarunku ga wani marar imani,
- 10 don kada baki su yi biki a kan dukiyarku
wahalarku ta azurta gidan wani mutum
dabam.
- 11 A karshen rayuwarku za ku yi ta nishi,
sa'ad da namanku da jikinku suka zag-
wanye.
- 12 Za ku ce, "Me ya sa na ki horo!
Me ya sa zuciyata ta ki gyara!
- 13 Ban yi biyayya da malamaina ba
ko in saurari masu koyar da ni.
- 14 Na zo gab da hallaka gaba daya
a tsakiyar dukan taron."
- 15 Ku sha ruwa daga tankinku,
ruwa mai gudu daga rijiyarku.
- 16 In mabulbulanku suka cika suna malala har
waje,
rafuffukan ruwanku a dandalin jama'a?
- 17 Bari su zama naka kadai,
don kada ka raba da baki.
- 18 Bari mabulbulanka ya zama mai albarka,

bari kuma ka yi farin ciki da matar
kuruciyarka.

¹⁹ Kaunatacciyar mariri, barewa mai kyan gani,
bari mamanta su ishe ka kullum,
bari kaunarta ta d'auke hankalinka kullum.

²⁰ Dana, me ya sa za ka bari mazinaciya ta d'auke
maka hankali?
Don me za ka rungume matar wani?

²¹ Gama hanyar mutum a bayyane take a gaban
UBANGIJI,
yana kuma lura da dukan hanyoyinsa.

²² Ayyukan mugunta na mugun mutum tarko ne
gare shi;
igiyoyin zunubinsa za su daure shi kankan.

²³ Zai mutu saboda rashin d'a'a
yawan wawancinsa zai sa yã kauce.

6

Gargadi a kan wawanci

¹ Dana, in ka shirya tsaya wa makwabcinka don
yã karbi bashi,
in ka sa hannunka don d'aukar lamunin
wani,

² in maganarka ta taɓa kama ka,
ko kalmomin bakinka sun zama maka tarko,

³ to, sai ka yi haka, d'ana don ka 'yantar da kanka;
da yake ka shiga hannuwan makwabcinka,
ka tafi ka kaskantar da kanka;
ka roki makwabcinka!

⁴ Ka hana kanka barci,
ko gyangyadi a idanunka ma.

- 5 Ka 'yantar da kanka, kamar barewa daga hannun mai farauta,
kamar tsuntsu daga tarkon mai kafa tarko.
- 6 Ku tafi wurin kyashi, ku ragwaye;
ku lura da hanyoyinsa ku zama masu hikima!
- 7 Ba shi da jagora
ba shugaba ko mai mulki,
- 8 duk da haka yakan yi tanade-tanadensa da rani
ya kuma tattara abincinsa a lokacin girbi.
- 9 Har yaushe za ku kwanta a can, ku ragwaye?
Yaushe za ku farka daga barcinku?
- 10 Dan barci, ɗan gyangyadi,
ɗan naɗin hannuwa don a huta,
- 11 talauci kuwa zai zo kamar 'yan hari
rashi kuma kamar ɗan fashi.
- 12 Sakare da mutumin banza
wanda yana yawo da magana banza a baki,
13 wanda yake kyifce da ido,
yana yi alama da kafafunsa
yana kuma nuni da yatsotsinsa,
14 wanda yake kulla mugunta da ruɗu a
cikin zuciyarsa,
kullum yana tā-da-na-zaune-tsaye
- 15 Saboda haka masifa za tā fāda farat ɗaya;
za a hallaka shi nan da nan, ba makawa.
- 16 Akwai abubuwa shida da UBANGIJI ya ki,
abubuwa bakwai da suke abin kyama gare shi,

17 duban reni,
 harshe mai karya,
 hannuwa masu zub da jinin marar laifi,
 18 zuciyar da take kulla mugayen dabaru,
 kafafun da suke sauri zuwa aikata mu-
 gunta,
 19 mai shaidar karya wanda yake zuba
 karairayi,
 da kuma mutumin da yake tā-da-na-
 zaune-tsaye a cikin 'yan'uwa.

Gargadī a kan zina

- 20 Dana, ka kiyaye umarnan mahaifinka
 kada kuma ka kyale koyarwar mahaifiyarka.
- 21 Ka dāura su a zuciyarka har abada;
 ka dāura su kewaye da wuyanka.
- 22 Sa'ad da kake tafiya, za su bishe ka;
 sa'ad da kake barci, za su lura da kai;
 sa'ad da ka farka, za su yi maka magana.
- 23 Gama waɗannan umarnai fitila ne,
 wannan koyarwa haske ne,
 kuma gyare-gyaren horo
 hanyar rayuwa ce,
- 24 suna kiyaye ka daga mace marar dā'a
 daga sulbin harshen mace marar aminci.
- 25 Kada ka yi sha'awarta a cikin zuciyarka
 kada ka bar ta tā dāuki hankalinka da
 idanunta.
- 26 Gama karuwa takan mai da kai kamar burodin
 kyauta,
 mazinaciya kuma takan farauci ranka.
- 27 Mutum zai iya dība wuta ya zuba a cinyarsa

- ba tare da rigunansa sun kone ba?
 28 Mutum zai iya yin tafi a garwashi wuta mai zafi
 ba tare da kafafunsa sun kone ba?
 29 Haka yake da wanda ya kwana da matar wani; babu wanda ya taba ta da zai tafi babu hukunci.
- 30 Mutane ba sa kyale barawo in ya yi sata don yā kosar da yunwarsa sa'ad da yake jin yunwa.
 31 Duk da haka in aka kama shi, dole yā biya sau bakwai ko da yake abin zai ci dukan arzikin gidansa.
 32 Amma mutumin da ya yi zina ba shi da hankali; duk wanda ya yi haka yana hallaka kansa ne.
 33 Dūka da kunya ne za su zama rabonsa, kuma kunyarsa za tã dawwama.
- 34 Gama kishi kan tã da hasalar miji, kuma ba zai ji tausayi ba sa'ad da yake ramawa.
 35 Ba zai karbi duk wata biya ba; zai ki cin hanci, kome yawansu.

7

Gargafi A kan mazinaciya

- 1 Dana, ka kiyaye kalmomina ka kuma ajiye umarnaina a cikinka.
 2 Ka kiyaye umarnaina za ka kuwa rayu; ka tsare koyarwata kamar kwayar idonka.
 3 Ka daure su a yatsotsinka;

ka rubuta su a allon zuciyarka.

⁴ Ka fada wa hikima, “Ke ‘yar’uwata ce,”
ka kuma kira fahimi danginka;

⁵ za su kiyaye ka daga mazinaciya,
daga mace marar aminci da kalmominta
masu daukan hankali.

⁶ A tagar gidana
na leka ta labule mai rammuka.

⁷ Sai na gani a cikin marasa azanci,
na lura a cikin samari,
wani matashi wanda ba shi da hankali.

⁸ Yana gangarawa a titi kusa da kusurwarta,
yana tafiya a gefen wajen gidanta

⁹ da magariya, yayinda rana tana faduwa,
yayinda duhun dare yana farawa.

¹⁰ Sai ga mace ta fito don ta sadu da shi,
saye da riga kamar karuwa shirye kuma don
ta yaudare shi.

¹¹ (Ba ta jin tsoro, ko kuma kunya,
kafafunta ba sa zama a gida;

¹² wani lokaci a titi, wani lokaci a dandali,
tana yawo a kowace kusurwa.)

¹³ Sai ta kama shi ta rungume shi
da duban soyayya a fuskarta ta ce,

¹⁴ “Ina da hadaya ta salama a gida;
yau zan cika alkawarina.

¹⁵ Saboda haka na fito don in sadu da kai;
na neme ka na kuma same ka!

¹⁶ Na lullube gadona
da lili masu launi dabam-dabam daga Masar.

- 17 Na yayyafa turare a gadona
da mur, aloyes da kuma kirfa.
- 18 Zo, mu sha zurfin kauna har safe;
bari mu ji wa ranmu dadi da kauna!
- 19 Mijina ba ya gida;
ya yi tafiya mai nisa.
- 20 Ya dauki jakarsa cike da kuɗi
ba zai kuwa dawo gida ba sai tsakiyar wata.”
- 21 Da kalmomin rarrashi ta sa ya kauce;
ta dauki hankalinsa da sulbin maganarta.
- 22 Nan take, ya bi ta
kamar saniyar da za a kai mayanka,
kamar wawa zuwa wurin da za a ba shi horo
23 sai da kibiya ta soki hantarsa,
kamar tsuntsun da ya ruga cikin tarko,
ba tare da sani zai zama sanadin ransa ba.
- 24 Yanzu fa, 'ya'yana, ku saurare ni;
ku kasa kunne ga abin da nake fada.
- 25 Kada ku bar zuciyarku ta juya zuwa hanyoy-
inta
ko ku kauce zuwa hanyoyinta.
- 26 Ta zama sanadin faduwar yawanci;
kisan da ta yi ba ta kidayuwa.
- 27 Gidanta babbar hanya ce zuwa kabari
mai yin jagora zuwa dakunan lahira.

8

Kiran hikima

- 1 Hikima ba ta yin kira ne?
Fahimi ba ya ta da muryarsa ne?
- 2 A kwankoli a kan hanya,

- inda hanyoyi suka haɗu, ta ɗauki matsay-
inta;
- ³ kusa da kofofin shiga cikin birni,
a mashigai, ta tā da murya,
- ⁴ “Gare ku, ya mutane, nake kira;
na tā da muryata ga dukan ’yan adam.
- ⁵ Ku da kuke marasa azanci, ku yi hankali;
ku da kuke wawaye, ku nemi fahimi.
- ⁶ Ku saurara, gama ina da abubuwa masu dara-
jan da zan faɗa;
na buɗe leɓunana don in faɗa abin da yake
daidai.
- ⁷ Bakina yana magana abin da yake gaskiya,
gama leɓunana sun ki mugunta.
- ⁸ Dukan kalmomin bakina suna da adalci;
babu waninsu da ya karkace ko kuwa karya
ne.
- ⁹ Ga mai tunani dukansu daidai ne;
ba su da laifi ga waɗanda suke da sani.
- ¹⁰ Ku zaɓi umarnina a maimakon azurfa,
sani a maimakon zinariya zalla,
- ¹¹ gama hikima ta fi lu’ulu’ai daraja,
kuma ba abin da kake sha’awa da za a
kwatanta da ita.
- ¹² “Ni, hikima, ina zama tare da hankali;
ina da sani da iya rarrabewa.
- ¹³ Jin tsoron UBANGIJI shi ne kin mugunta;
ina kin girman kai da fariya,
halin mugunta da kuma muguwar magana.
- ¹⁴ Shawara da yin tunani mai kyau nawa ne;
ina da fahimi da kuma iko.
- ¹⁵ Ta wurina sarakuna suke mulki

- masu mulki kuma suke yin dokokin da suke
da adalci;
- 16 ta wurina sarakuna suke mulki,
da kuma dukan manyan mutanen da suke
mulkin duniya.
- 17 Ina kaunar wadanda suke kaunata,
kuma wadanda suke nemana sukan same ni.
- 18 Tare da ni akwai wadata da girmamawa,
dukiya da wadata masu dawwama.
- 19 'Ya'yan itacena sun fi zinariya zalla;
amfanin gonar da nake bayar ya fi azurfa
mafi kyau.
- 20 Ina tafiya a hanyar adalci,
a kan hanyoyin gaskiya,
- 21 ina ba da wadata ga wadanda suke kaunata
ina sa wuraren ajiyarsu su cika.
- 22 "UBANGIJI ya kawo ni a matsayi na farko na
ayyukansa,
kafin ayyukansa na tuntuni;
- 23 an naɗa ni tun fil azal,
daga farko, kafin duniya ta kasance.
- 24 Sa'ad da babu tekuna, aka haife ni,
sa'ad da babu mabulbulai masu ruwa;
- 25 kafin a kafa duwatsu a wurarensu,
kafin tuddai ma, an haife ni,
- 26 kafin ya yi duniya ko gonaki
ko wata kurar duniya.
- 27 Ina nan sa'ad da ya kafa sammai a wurarensu,
sa'ad da ya shata sararin sama a kan fuskar
zurfafa,
- 28 sa'ad da ya kafa gizagizai a bisa
ya kuma kafa mabulbulan zurfafa daram,

- 29 sa'ad da ya ba wa teku iyakarsa
 domin kada ruwaye su zarce umarninsa,
 da kuma sa'ad da ya shata tussan duniya.
 30 A lokacin ni ne mai tsara abubuwa a
 gefensa.
 Na cika da murna kowace rana,
 kullum ina farin ciki a gabansa,
 31 ina farin ciki da dukan duniyarsa
 ina murna da 'yan adam.
- 32 "Yanzu fa, 'ya'yana, ku saurare ni;
 masu albarka ne waƙanda suke kiyaye hany-
 oyina.
- 33 Ku saurari umarnina ku kuma zama masu
 hikima;
 kada ku kyale ta.
- 34 Mai albarka ne wanda ya saurare ni;
 yana tsaro kullum a kofofina,
 yana jira a kofar shigata.
- 35 Gama duk wanda ya same ni ya sami rai
 zai kuma sami tagomashi daga UBANGIJI.
- 36 Amma duk wanda ya kasa samuna ya cuci
 kansa;
 dukan waƙanda suke kina suna kaunar
 mutuwa ke nan."

9

Gayyatar hikima da gayyatar wawanci

- 1 Hikima ta gina gidanta;
 ta yi ginshikansa bakwai.
- 2 Ta shirya abincinta gauraye da ruwan inabinta;
 ta kuma shirya teburinta.
- 3 Ta aiki bayinta mata, tana kuma kira

- daga wurare masu tsayi na birnin.
- 4 “Bari dukan waƙanda suke marasa azanci su
zo nan ciki!”
- Tana faɗa wa marasa hankali.
- 5 “Ku zo, ku ci abincina
da ruwan inabin da na gauraye.
- 6 Ku bar hanyoyinku marasa hankali za ku kuwa
rayu;
yi tafiya a hanyar fahimi.
- 7 “Duk wanda ya yi wa mai ba’a gyara yana
gayyatar zagi
duk wanda ya tsawata wa mugu yakan gamu
da cin mutunci.
- 8 Kada ka tsawata wa masu ba’a gama za su ki
ka;
ka tsawata wa mai hikima zai kuwa kaunace
ka.
- 9 Ka koya wa mai hikima zai kuwa ƙara hikima;
ka koya wa mai adalci zai kuwa ƙara
koyonsa.
- 10 “Tsoron UBANGIJI shi ne mafarin hikima,
sanin Mai Tsarki kuwa fahimi ne.
- 11 Gama ta wurina kwanakinka za su yi yawa,
za a kuwa ƙara wa ranka shekaru.
- 12 In kana da hikima, hikimarka za ta ba ka lada;
in kai mai ba’a ne, kai kaƙai za ka sha
wahala.”
- 13 Wawancin mace a bayyane yake;
ba ta da ɗa’a kuma ba ta da sani.
- 14 Takan zauna a ƙofar gidanta,
a wurin zama a wurin mafi tsayi na birni,
- 15 tana kira ga masu wucewa,

wadanda suke tafiya kai tsaye a hanyarsu.

16 “Bari dukan wadanda suke marasa azanci su zo cikin nan!”

Tana ce wa marasa hankali.

17 “Ruwan da aka sata ya fi dadi;
abincin da aka ci a boye ya fi dadi!”

18 Amma ba su san cewa matattu suna a can ba, cewa bakinta suna a can cikin zurfin kabari ba.

Karin maganar Solomon

10

¹ Karin maganar Solomon.

Da mai hikima yakan kawo wa mahaifinsa farin ciki,
amma wawan da kan sa wa mahaifiyarsa bakin ciki.

² Dukiyar da aka samu a hanyar da ba ta dace ba, ba ta da albarka,
amma adalci kan ceci mutum daga mutuwa.

³ UBANGIJI ba ya barin mai adalci da yunwa
amma yakan lalace burin mugu.

⁴ Ragwanci kan sa mutum ya zama matalauci,
amma aiki tukuru kan ba da dukiya.

⁵ Shi da ya tattara hatsi da rani da ne mai hikima,
amma shi da yakan yi barci a lokacin girbi da ne wanda ya zama abin kunya.

⁶ Albarka kan zauna a kan mai adalci kamar rawani,

amma rikici kan sha bakin mugu.

⁷ Tunawa da mai adalci albarka ne
amma sunan mugu zai rube.

⁸ Mai hikima a zuciya yakan yarda da umarni
amma surutun wawa kan kai ga lalaci.

⁹ Mai mutunci yana tafiya lafiya,
amma shi da yake tafiya a karkatattun
hanyoyi za a kama shi.

¹⁰ Shi da ya kyifta ido da mugunta kan jawo
bakin ciki
surutun wawa kuma kan zo da lalaci.

¹¹ Bakin adali maɓulɓulan rai ne,
amma kalmar mugun takan boye
makircinsa.

¹² Kiyayya kan haddasa wahala,
amma kauna kan rufe dukan laifofi.

¹³ Ana samun hikima a leɓunan masu fahimi,
amma bulala domin bayan marasa azanci
ne.

¹⁴ Mai hikima kan yi ajiyar sani,
amma bakin wawa kan gayyaci lalaci.

¹⁵ Dukiyar masu arziki yakan zama mafakar
birninsu,
amma talauci shi ne lalacin matalauci.

¹⁶ Hakkin adalai kan kawo musu rai,

amma albashin mugaye kan kawo musu hukunci.

17 Duk wanda ya mai da hankali ga horo kan nuna hanyar rai,
amma duk wanda ya kyale gyara kan sa waɗansu su kauce.

18 Duk wanda ya boye kiyayyarsa yana da karya a lefunansa,
duk kuma wanda yake baza karairayi wawa ne.

19 Sa'ad da magana ta yi yawa, ba a rasa zunubi a ciki,
amma shi da ya kame harshensa mai hikima ne.

20 Harshen adali azurfa ce zalla,
amma zuciyar mugu ba ta da wani amfani.

21 Lefunan adalai kan amfane yawanci,
amma wawa kan mutu saboda rashin azanci.

22 Albarkar UBANGIJI kan kawo wadata,
ba ya kuma kara wahala a kai.

23 Wawa yakan ji daɗi halin mugunta,
amma mutum mai fahimi kan ji daɗin hikima.

24 Abin da mugu ke tsoro shi ne zai same shi;
abin da adali ke bukata yakan sami biyan bukata.

- 25 Sa'ad da hadiri ya taso, yakan watsar da mugaye,
amma adalai za su tsaya daram har abada.
- 26 Kamar yadda ruwan tsami yake ga hakora hayaki kuma ga idanu,
haka malalaci yake ga wanda ya aike shi.
- 27 Tsoron UBANGIJI kan kara tsawon rai,
amma akan gajartar da shekarun mugaye.
- 28 Abin da adali yake sa rai yakan kai ga farin ciki,
amma sa zuciyar mugu ba ya haifar da kome.
- 29 Hanyar UBANGIJI mafaka ce ga adalai
amma lalaci ne ga wafanda suke aikata mugunta.
- 30 Ba za a taɓa tumbuke masu adalci ba,
amma mugaye ba za su ci gaba da kasance a kasar ba.
- 31 Bakin adalai kan fitar da hikima,
amma za a dakatar da mugun harshe.
- 32 Leɓunan adalai sun san abin da ya dace,
amma bakunan mugaye sun san abin da yake mugu ne kawai.

11

¹ UBANGIJI yana kyamar ma'aunan zamba,

amma ma'aunin da suke daidai ne abin farin cikinsa.

² Sa'ad da girman kai ya zo, sai shan kunya ta zo, amma hikima kan zo tare da kaskantar da kai.

³ Mutuncin masu aikata gaskiya takan bi da su, amma marasa aminci sukan hallaka ta wurin cin amanar da suke yi.

⁴ Dukiya ba ta da amfani a ranar fushi, amma adalci kan yi ceto daga mutuwa.

⁵ Adalcin marasa laifi kan mife hanyarsu, amma akan kaskantar da mugaye ta wurin muguntarsu.

⁶ Adalcin masu aikata gaskiya kan cece su, amma rashin aminci tarko ne ga mugayen sha'awace-sha'awace.

⁷ Sa'ad da mugu ya mutu, sa zuciyarsa kan hallaka; dukan abin da ya sa zuciya daga ikonsa ba ya amfana kome.

⁸ Akan kubutar da mai adalci daga wahala, sai ta dawo wa mugu a maimako.

⁹ Da bakinsa marar sanin Allah kan hallaka makwabcinsa, amma ta wurin sani mai adalci kan kubuta.

- 10 Sa'ad da adali ya yi nasara, birnin kan yi farin ciki;
sa'ad da mugu ya hallaka, akwai sowa ta farin ciki.
- 11 Ta wurin albarkar mai aikata gaskiya birni kan kasaita,
amma ta wurin bakin mugu akan hallaka birnin.
- 12 Mutum da ba shi da azanci kan ki makwabci,
amma mutum mai fahimi kan kame harshensa.
- 13 Gulma yakan lalace yarda,
amma mutum mai aminci kan kiyaye asiri.
- 14 Saboda rashin jagora al'umma takan fādi,
amma masu ba da shawara da yawa kan tabbatar da nasara.
- 15 Duk wanda ya dauki lamunin wani tabbatacce zai sha wahala,
amma duk wanda ya fi ya sa hannu a daukar lamuni ba ruwansa.
- 16 Mace mai hankali na samu bangirma,
amma azzalumai za su sami dukiya.
- 17 Mutumin kirki kan ribance kansa,
amma mugu kan kawo wa kansa wahala.
- 18 Mugun mutum kan sami albashin karya
amma shi da ya shuka adalci zai girbe lada tabbatacce.

- 19 Mutum mai adalci da gaske yakan sami rai,
amma shi da ya dukufa ga aikata mugunta
kan tarar da mutuwarasa.
- 20 UBANGIJI yana kyamar mutane masu muguwar
zuciya
amma yana jin dafin wafanda hanyoyinsu
ba su da laifi.
- 21 Ka tabbata da wannan. Mugaye ba za su tafi
babu hukunci ba,
amma wafanda suke masu adalci za su tafi
babu hukunci.
- 22 Kamar zinariya a hancin alade
haka kyan mace wadda ba ta da hankali.
- 23 Sha'awar adalai kan kare kawai a aikata
alheri,
amma sa zuciyar mugaye kan karasa kawai
a fushi.
- 24 Wani mutum kan bayar hannu sake, duk da
haka yakan sami fiye;
wani yakan riƙe abin da ba nasa ba, amma
sai ya karasa cikin talauci.
- 25 Mutum mai kyauta zai azurta;
shi da yakan taimake wafansu, za a taimake
shi.
- 26 Mutane kan la'anci mai boye hatsi yana jira ya
yi tsada,

amma albarka kan zauna a kan wanda yake niyya ya sayar.

- 27 Duk mai nema alheri kan sami alheri,
amma mugu kan zo wa wanda yake ne-mansa.
- 28 Duk wanda ya dogara ga arzikinsa zai fāfi,
amma adali zai yi nasara kamar koren ganye.
- 29 Duk wanda ya kawo wahala wa iyalinsa zai gāji iska kawai,
kuma wawa zai zama bawan masu hikima.
- 30 'Ya'yan itacen adali itacen rai ne,
kuma duk mai samun rayuka mai hikima ne.
- 31 In masu adalci sun sami abin da ya dace da su a duniya,
yaya zai zama ga marasa sanin Allah da kuma masu zunubi!

12

- 1 Duk mai kaunar horo yana kaunar sani,
amma duk mai kin gyara wawa ne.
- 2 Mutumin kirki kan sami tagomashi daga UBANGIJI,
amma UBANGIJI yakan hukunta mai son yin wayo.

- 3 Ba yadda mutum zai kahu ta wurin aikata mugunta,
amma ba za a tumbuke adali ba.
- 4 Mace mai halin kirki rawanin mijinta ne,
amma mace marar kunya tana kama da ciwo
a kasusuwansa.
- 5 Shirye-shiryen masu adalci daidai ne,
amma shawarar mugaye ruƙu ne.
- 6 Kalmomin mugu sukan kwanta suna jira su yi
kisankai,
amma jawabin masu aikata gaskiya kan
kubutar da su.
- 7 Akan tumbuke mugaye ba a kara ganinsu,
amma gidan masu adalci kan tsaya daram.
- 8 Akan yabi mutum bisa ga hikimarsa,
amma mutane marasa azanci akan rena su.
- 9 Gara ka zama kai ba kome ba ne amma kana
da bawa
da ka mai da kanka kai wani ne alhali kuwa
ba ka da abinci.
- 10 Mai adalci kan kula da bukatun dabbobinsa,
amma halaye mafi kyau na mugaye su ne
ƙeta.
- 11 Duk wanda ya nome gonarsa zai sami abinci
a yalwace,
amma shi da yake naushin iska marar azanci
ne.

- 12 Mugaye suna sha'awar ganimar mugayen mutane,
amma saiwar masu adalci kan haɓaka.
- 13 Mugun mutum kan fāɗa a tarkon maganarsa ta zunubi,
amma adali kan kubuta daga wahala.
- 14 Daga abubuwan da suke fitowa daga leɓunansa mutum kan cika da abubuwa masu kyau
tabbatacce yadda aikin hannuwansa suke ba shi lada.
- 15 Hanyar wawa daidai take a gare shi,
amma mai hikima kan saurari shawara.
- 16 Wawa kan nuna fushinsa nan take,
amma mai la'akari kan kyale zargi.
- 17 Mashaidin gaskiya kan ba da shaidar gaskiya,
amma mashaidin karya yana baza karairayi ne.
- 18 Maganganun rashin tunani sukan soki mutum kamar takobi,
amma harshen mai hikima kan kawo warkarwa.
- 19 Leɓunan gaskiya kan dawwama har abada,
amma harshen karya yakan dawwama na ɗan lokaci ne kawai.
- 20 Akwai ruɗu a zukatan waɗanda suke kulla mugunta,

amma wafanda suke aikata alheri za su yi farin ciki.

- 21 Ba wani lahanin da zai sami masu adalci, amma mugaye suna da nasu cike da wahala.
- 22 UBANGIJI yana kyamar lebunan masu karya, amma yana jin dadin mutanen da suke masu gaskiya.
- 23 Mai la'akari kan kiyaye saninsa wa kansa, amma zuciyar wawa kan yi ta tallar wawanci.
- 24 Hannuwan masu aiki tukuru za su yi mulki, amma ragwanci kan karasa a aikin bauta.
- 25 Zuciya mai damuwa takan nakasar da mutum, amma maganar alheri kan faranta masa rai.
- 26 Adali yakan yi hankali a abokantaka, amma hanyar mugaye kan kai su ga kaucewa.
- 27 Rago ba ya gashin abin da ya kama daga farauta, amma mai aiki tukuru yakan d'auki mal-lakarsa da muhimmanci.
- 28 A hanyar adalci akwai rai; a wannan hanya akwai rashin mutuwa.

13

- 1 Da mai hikima yakan mai da hankali ga umarnin mahaifinsa,
amma mai ba'a ba ya sauraran kwabi.
- 2 Daga abin da ya fito leɓunan mutum ne mutum kan ji daɗin abubuwa masu kyau,
amma marar aminci yakan kosa ya tã-da-na-zaune-tsaye.
- 3 Duk mai lura da leɓunansa yakan lura da ransa,
amma duk mai magana da haushi zai kai ga lalaci.
- 4 Rago ya kosa ya sami wani abu ainun amma ba ya samun kome,
amma sha'awar mai aiki tukuru yakan koshi sosai.
- 5 Adali yana kin abin da yake karya,
amma mugu kan jawo kunya da kaskanci.
- 6 Adalci yakan lura da mutum mai mutunci,
amma mugunta takan sha kan mai zunubi.
- 7 Wani mutum yakan ɗauki kansa mai arziki ne,
alhali ba shi da kome,
wani ya ɗauki kansa shi matalauci ne, alhali shi mawadaci ne kwarai.
- 8 Arzikin mutum zai iya kubutar da ransa,
amma matalauci ba ya jin barazana.
- 9 Hasken masu adalci kan haskaka kwarai,

amma fitilar mugaye mutuwa take.

- 10 Girmankai kan jawo faɗa ne kawai,
amma hikima tana samuwa a waɗanda suke
jin shawara.
- 11 Kudɓin da aka same su a rashin gaskiya yakan
ɓace da sauri,
amma duk wanda ya tara kuɗi kaɗan-kaɗan
za su yi ta ƙaruwa.
- 12 Sa zuciyar da aka ɗaga zuwa gaba kan sa
zuciya ta yi ciwo,
amma marmarin da aka ƙosar yana kamar
itacen rai.
- 13 Duk wanda ya rena umarni zai ɗandana
ƙodarsa,
amma duk wanda ya yi biyayya da umarni
zai sami lada.
- 14 Koyarwar mai hikima mabulbulan rai ne,
mai juyar da mutum daga tarkon mutuwa.
- 15 Fahimta mai kyau kan sami tagomashi,
amma hanyar marar aminci tana da wuya.
- 16 Kowane mai azanci yakan nuna sani,
amma wawa yakan yi tallen wawancinsa.
- 17 Mugun ɗan saƙo kan shiga wahala,
amma jakadan da mai aminci yakan kawo
warkarwa.

- 18 Duk wanda ya kyale horo yakan kai ga talauci da kuma kunya,
amma duk wanda ya karɓi gyara yakan sami girma.
- 19 Marmarin da aka cika yana da dadɓi ga rai,
amma wawa yana kyamar juyewa daga mugunta.
- 20 Shi da yake tafiya tare da masu hikima yakan karu da hikima,
amma abokin wawaye zai yi fama da lahani.
- 21 Rashin sa'a kan fafare mai zunubi,
amma wadata ce ladar adali.
- 22 Mutumin kirki kan bar gādo wa 'ya'ya 'ya'yansa,
amma arzikin mai zunubi ajiye ne da aka yi wa mai adalci.
- 23 Gonar matalauci za tã iya ba da abinci a yalwace,
amma rashin adalci kan share shi tas.
- 24 Duk wanda ba ya horon dānsa ba kaunarsa yake yi ba,
amma duk mai kaunarsa yakan kula ya hore shi.
- 25 Masu adalci sukan ci isashen abinci,
amma cikin mugaye na fama da yunwa.

14

- 1 Mace mai hikima kan gina gidanta,
amma da hannunta wawiya takan rushe shi
kasa.
- 2 Wanda tafiyarsa ta aikata gaskiya ce kan ji
tsoron UBANGIJI,
amma wanda hanyoyinsa ba a kan gaskiya
ba ne yakan rena shi.
- 3 Maganar wawa kan kawo sanda a bayansa,
amma leɓunan masu hikima kan tsare su.
- 4 Inda ba shanu, wurin sa wa dabbobi abinci zai
kasance ba kome,
amma daga karfin saniya ce yalwar girbi
kan fito.
- 5 Mashaidi na gaskiya ba ya ruɗu,
amma mashaidin karya kan baza karairayi.
- 6 Mai ba'a kan nemi hikima amma ba ya samun
kome,
amma sani kan zo a sawwake ga mai basira.
- 7 Ka guji wawa,
gama ba za ka sami sani a leɓunansa ba.
- 8 Hikima masu la'akari shi ne su yi tunani a kan
hanyoyinsu,
amma wautar wawaye ruɗu ne.
- 9 Wawaye kan yi ba'a a gyaran zunubi,

amma fatan alheri yana samuwa a cikin masu aikata gaskiya.

- 10 Kowace zuciya ta san bacin ranta,
kuma babu wani dabam da zai yi rabon jin dadinsa.
- 11 Za a rushe gidan mugu,
amma tentin mai aikata gaskiya zai habaka.
- 12 Akwai hanyar da ta yi kamar tana daidai ga mutum,
amma a karshe takan kai ga mutuwa.
- 13 Ko cikin dariya zuciya takan yi ciwo,
kuma farin ciki kan iya karasa a bakin ciki.
- 14 Marasa bangaskiya za su sami sakamako cikakke saboda hanyoyinsu,
kuma mutumin kirki zai sami lada saboda nasa.
- 15 Marar azanci kan gaskata kome,
amma mai la'akari kan yi tunani game da matakinsa.
- 16 Mai hikima kan ji tsoron UBANGIJI ya kuma guji mugunta,
amma wawa yana da girman kai yakan yi kome da garaje.
- 17 Mutum mai saurin fushi yakan yi ayyukan wauta,
akan kuma ki mai son nuna wayo.

- 18 Marar azanci kan gāji wauta,
amma mai la'akari kan sami rawanin sani.
- 19 Masu mugunta za su rusuna a gaban masu
kirki,
mugaye kuma za su yi haka a kofofin adalai.
- 20 Makwabta sukan gudu daga matalauta,
amma masu arziki suna da abokai da yawa.
- 21 Duk wanda ya rena makwabci ya yi zunubi,
amma mai albarka ne wanda yake alheri ga
mabukata.
- 22 Ba waƙanda suke kulla mugunta sukan kauce
ba?
Amma waƙanda suke kulla abin da yake mai
kyau sukan sami kauna da aminci.
- 23 Duk aiki tukuru yakan kawo riba,
amma zama kana surutu kan kai ga talauci
kawai.
- 24 Dukiyar masu hikima ita ce rawaninsu,
amma wautar wawaye kan haifar da wauta
ne kawai.
- 25 Mashaidin gaskiya kan ceci rayuka,
amma mashaidin karya mai ruɗu ne.
- 26 Duk mai tsoron UBANGIJI yana da zaunannen
mafaka,
kuma ga 'ya'yansa zai zama mafaka.

- 27 Tsoron UBANGIJI shi ne maɓulɓular rai
yakan juye mutum daga tarkon mutuwa.
- 28 Yawan mutane shi ne ɗaukakar sarki,
amma in ba tare da mabiya ba sarki ba kome
ba ne.
- 29 Mutum mai hakuri yana da fahimi mai yawa,
amma mai saurin fushi yakan nuna wau-
tarsa a fili.
- 30 Zuciya mai salama kan ba jiki rai,
amma kishi kan sa kasusuwa su yi ciwo.
- 31 Duk wanda ya zalunci matalauci ya zagi
Mahaliccinsu ke nan,
amma duk wanda ya yi alheri ga mabukata
yana girmama Allah ne.
- 32 Sa'ad bala'i ya auku, mugaye kan fāɗi,
amma ko a mutuwa masu adalci suna da
mafaka.
- 33 Hikima tana a zuciyar mai azanci,
kuma ko a cikin wawaye takan sa a santa.
- 34 Adalci yakan ɗaukaka al'umma,
amma zunubi kan kawo kunya ga kowane
mutane.
- 35 Sarki yakan yi murna a kan bawa mai hikima,
amma bawa marar kunya kan jawo
fushinsa.

15

- ¹ Amsa da tattausar harshe kan kwantar da fushi,
amma magana da kakkausan harshe kan
kuta fushi.
- ² Harshen mai hikima kan yi zance mai kyau a
kan sani,
amma bakin wawa kan fitar da wauta.
- ³ Idanun UBANGIJI suna a ko'ina,
suna lura da masu aikata mugunta da masu
aikata alheri.
- ⁴ Harshen da ya kawo warkarwa shi ne itacen
rai,
amma harshe mai karya kan ragargaza
zuciya.
- ⁵ Wawa yakan ki kulawa da horon da mahaifinsa
yake masa,
amma duk wanda ya yarda da gyara kan
nuna azanci.
- ⁶ Gidan adali yana da dukiya mai yawa,
amma albashin mugaye kan kawo musu
wahala.
- ⁷ Leɓunan masu hikima sukan baza sani;
ba haka zukatan wawaye suke ba.
- ⁸ UBANGIJI yana kyamar hadayar mugaye,
amma addu'ar masu aikata gaskiya kan sa
ya ji dafi.

- 9 UBANGIJI yana kin hanyar mugaye
amma yana kaunar wafanda suke neman
adalci.
- 10 Horo mai tsanani yana jiran duk wanda ya bar
hanya;
wanda ya ki gyara zai mutu.
- 11 Mutuwa da Hallaka suna nan a fili a gaban
UBANGIJI,
balle fa zukatan mutane!
- 12 Mai yin ba'a yakan ki gyara;
ba zai nemi shawara mai hikima ba.
- 13 Zuciya mai farin ciki kan sa fuska ta yi haske,
amma ciwon zuciya kan ragargaza rai.
- 14 Zuciya mai la'akari kan nemi sani,
amma bakin wawa wauta ce ke ciyar da shi.
- 15 Dukan kwanakin mutumin da ake danniya
fama yake yi,
amma zuciya mai farin ciki yana yin biki
kullum.
- 16 Gara a kasance da kafan da tsoron UBANGIJI
da a kasance da arziki mai yawa game da
wahala.
- 17 Gara a ci abincin kayan ganye inda akwai
kauna
da a ci kiwotaccen saniya inda kiyayya take.

- 18 Mutum mai zafin rai kan kawo faɗa,
amma mutum mai hakuri kan kwantar da
faɗa.
- 19 An tare hanyar rago da kayayyuwa,
amma hanyar mai aikata gaskiya
budaɗɗiyar hanya ce.
- 20 Da mai hikima kan kawo farin ciki wa ma-
haifinsa,
amma wawa yakan rena mahaiƴiyarsa.
- 21 Wauta kan sa mutum marar azanci ya yi farin
ciki,
amma mai basira kan kiyaye abin da yake yi
daidai.
- 22 Shirye-shirye sukan lalace saboda rashin ne-
man shawara,
amma tare da mashawarta masu yawa za su
yi nasara.
- 23 Mutum yakan yi farin ciki a ba da amsar da
take daidai,
kuma ina misali a yi magana a lokacin da ya
dace!
- 24 Hanyar rai na yin jagora ya haura wa masu
hikima
don ta kiyaye shi daga gangarawa zuwa
kabari.
- 25 UBANGIJI yakan rushe gidan mai girman kai

amma yakan kiyaye iyakokin gwauruwa daidai.

- 26 UBANGIJI yana kyamar tunanin mugaye,
amma waƙanda suke da tunani masu tsabta
yakan ji daƙinsu.
- 27 Mutum mai haƙama kan kawo wahala ga
iyalinsa,
amma wanda yake kin cin hanci zai rayu.
- 28 Zuciyar mai adalci takan auna amsoshinta,
amma bakin mugu yakan fitar da mugunta.
- 29 UBANGIJI yana nesa da mugaye
amma yakan ji addu'ar adalai.
- 30 Fuska mai fara'a takan kawo farin ciki ga
zuciya,
kuma labari mai daƙi na kawo lafiya ga
kasusuwa.
- 31 Duk wanda ya mai da hankali sa'ad da ake
tsawata masa
ba zai kasance dabam a cikin masu hikima
ba.
- 32 Duk waƙanda suka ki horon sun rena kansu
ke nan,
amma duk waƙanda sun yarda da gyara
sukan kara basira.
- 33 Tsoron UBANGIJI yakan koya wa mutum
hikima,
kuma saukinkai kan zo kafin girmamawa.

16

- ¹ Ga mutum ne shirye-shiryen zuciya suke,
amma daga UBANGIJI ne amshin harshe kan
ZO.
- ² Dukan hanyoyin mutum sukan yi kamar marar
laifi ne gare shi,
amma UBANGIJI yakan auna manufofi.
- ³ Ka miƙa wa UBANGIJI dukan abin da kake yi,
shirye-shiryenka kuwa za su yi nasara.
- ⁴ UBANGIJI yana yin kome domin amfaninsa,
har ma da mugaye domin ranar masifa.
- ⁵ UBANGIJI yana kyamar dukan zuciya mai gir-
man kai.
Ka tabbata da wannan. Ba za su kubuta daga
hukunci ba.
- ⁶ Ta wurin kauna da aminci akan yi kafarar
zunubi;
ta wurin tsoron UBANGIJI mutum kan guji
mugunta.
- ⁷ Sa'ad da hanyoyin mutum sun gamshi UBANGIJI,
yakan sa abokan gāban mutumin ma su
zauna lafiya da shi.
- ⁸ Gara ka sami kaɗan ta hanyar adalci
da sami riba mai yawa ta hanyar rashin
gaskiya.

- 9 'Yan Adam sukan yi shirye-shiryensu a zukatansu,
amma UBANGIJI ne yake da ikon cika matakansa.
- 10 Leɓunan sarki kan yi magana kamar ta wurin ikon Allah,
kuma bai kamata bakinsa ya yi kuskure a yanke shari'a ba.
- 11 Ma'aunai da magwajin gaskiya daga UBANGIJI ne;
dukan ma'aunai da suke cikin jaka yinsa ne.
- 12 Sarakuna suna kyamar abin da ba shi da kyau,
gama an kafa kujerar sarauta ta wurin adalci ne.
- 13 Sarakuna sukan ji dadɓi leɓuna masu yin gaskiya;
sukan darjanta mutumin da yake faɗin gaskiya.
- 14 Fushin sarki ɗan sakon mutuwa ne,
amma mai hikima yakan faranta masa rai.
- 15 Sa'ad da fuskar sarki ta haska, yana nufin rai ke nan;
tagomashinsa yana kamar girgijen ruwa a bazara.
- 16 Ya ma fi kyau ka sami hikima fiye da zinariya,
ka zaɓi fahimi a maimakon azurfa!

- 17 Buɗaɗɗiyar hanyar masu aikata gaskiya kan guje wa mugunta;
duk wanda yake lura da hanyarsa yakan lura da ransa.
- 18 Girmankai yakan zo kafin hallaka,
girman kai yakan zo kafin fāɗuwa.
- 19 Gara ka zama ɗaya daga cikin matalauta masu saukinkai,
da ka raba ganima da masu girman kai.
- 20 Duk wanda ya mai da hankali ga umarni yakan yi nasara,
kuma mai albarka ne wanda yake dogara ga UBANGIJI.
- 21 Akan ce da masu hikima a zuciya hazikai,
kuma kalmomi masu daɗi kan inganta umarni.
- 22 Fahimi shi ne maɓulɓular rai ga waɗanda suke da shi,
amma wauta kan kawo hukunci ga wawaye.
- 23 Zuciyar mai hikima kan bi da bakinsa,
kuma leɓunansa kan inganta umarni.
- 24 Kalmomi masu daɗi suna kama da kakin zuma,
mai zaƙi ga rai da kuma warkarwa ga kasusuwa.
- 25 Akwai hanyar da ta yi kamar daidai ga mutum,

amma a karshe takan kai ga mutuwa.

26 Marmarin cin abinci yakan yi wa ɗan kodago aiki;
yunwarsa kan sa ya ci gaba.

27 Mutumin banza yakan kulla mugunta,
kuma jawabinsa yana kama da wuta mai kuna.

28 Fitinannen mutum yakan zuga tashin hankali,
mai gulma kuma yakan raba abokai na kusa.

29 Mutum mai tā-da-na-zaune-tsaye yakan rufi makwabcinsa
ya kai shi a hanyar da ba ta da kyau.

30 Duk wanda ya kyifce da idonsa yana kulla makarkashiya ce;
duk wanda ya murguɗa lebungansa yana niyya aikata mugunta ke nan.

31 Furfura rawani ne mai daraja;
akan same ta ta wurin yin rayuwa ta adalci.

32 Gara ka zama mai hakuri da ka zama jarumi,
ya fi kyau ka iya mallakar kanka fiye da mallakar birane.

33 Akan jefa kuri'a a kan cinya,
amma kowace shawara mai kyau daga UBANGIJI ne.

17

- 1 Gara ka ci busasshen burodi da kwanciyar rai
kuma shiru
da ka je cin abinci a gidan da ke cike da biki
amma da facin rai.
- 2 Bawa mai hikima zai yi mulki a kan da mai
rashin kunya,
kuma zai raba gādo kamar ɗaya daga cikin
'yan'uwansa.
- 3 Ana gwajin azurfa da kuma zinariya da wuta,
amma UBANGIJI ne mai gwajin zuciya.
- 4 Mugun mutum kan mai da hankali ga mugayen
leɓuna;
maƙaryaci yakan kasa kunne ga harshen
karairayi.
- 5 Duk wanda yake wa matalauta ba'a yana zagin
Mahaliccinsu ne;
duk wanda ya yi murna akan masifar da ta
sami wani za a hukunta shi.
- 6 Jikoki rawanin tsofaffi ne,
kuma iyaye su ne abin taƙamar 'ya'yansu.
- 7 Leɓunan basira ba su dace da wawa ba,
ya ma fi muni a ce mai mulki yana da
leɓunan karya!
- 8 Cin hanci kamar sihiri yake ga wanda yake ba
da shi;
ko'ina ya juye, yakan yi nasara.

- 9 Duk wanda ya rufe laifi yana inganta kauna ne,
amma duk wanda ya yi ta maimaita batu
yakan raba abokai na kusa.
- 10 Tsawata kan sa mutum ya koyi basira
fiye da abin da wawa zai koya ko da an dūke
shi sau dari.
- 11 Mugayen mutane sukan kuta tawaye da Allah;
za a aika manzo mutuwa a kansu.
- 12 Gara a haɗu da beyar da aka kwace wa 'ya'ya
fiye da a sadu da wawa cikin wautarsa.
- 13 In mutum ya sāka alheri da mugunta,
mugunta ba za tā taɓa barin gidansa ba.
- 14 Farawar faɗa tana kamar farkewa madatsar
ruwa ne,
saboda haka ka bar batun kafin faɗa ta
ɓarke.
- 15 Baratar da mai laifi a kuma hukunta mai
adalci,
UBANGIJI ya ki su biyu.
- 16 Mene ne amfanin kuɗi a hannun wawa,
da yake ba shi da sha'awar samun hikima?
- 17 Aboki yakan yi kauna a koyaushe,
ɗan'uwa kuma, ai, don ɗaukar nawayar
juna ne aka haife shi.

- 18 Mutumin da ba shi da azanci yakan d'auki lamunin wani ya kuma d'auki nauyin biyan basusuwan makwabci.
- 19 Duk mai son fada yana son zunubi, duk wanda ya gina kofar shiga mai tsawo yana gayyatar hallaka.
- 20 Mutum mai muguwar zuciya ba ya cin gaba; duk wanda yake da harshen rudu kan shiga wahala.
- 21 Kasance da wawa kamar da yakan kawo bakin ciki babu farin ciki ga mahaifin wawa.
- 22 Zuciya mai farin ciki magani ne mai kyau, amma bakin rai kan busar da kasusuwa.
- 23 Mugun mutum yakan karɓa cin hanci a asirce don yā lalace yin adalci.
- 24 Mutum mai basira kan kafa idonsa a kan hikima, amma idanun wawa suna a kan karshen duniya.
- 25 Da yake wawa yakan kawo bakin ciki ga mahaifinsa da bacin rai ga wanda ya haife shi.
- 26 Ba shi da kyau a hukunta marar laifi, ko a bulale shugaba saboda mutuncinsu.

- 27 Mutum mai sani yakan yi la'akari da amfani
da kalmomi,
mutum mai basira kuma natsattse ne.
- 28 Ko wawa in bai buɗe bakinsa ba, za a zaci shi
mai hikima ne,
da kuma mai basira inda ya kame bakinsa.

18

- 1 Mutumin da ba ya abokantaka yakan nema ya
cika burinsa ne kaɗai;
yakan ki yarda da kowace maganar da take
daidai.
- 2 Wawa ba ya sha'awa ya sami fahimta
amma abin da yake so ya yi kaɗai, shi ne ya
ba da ra'ayinsa.
- 3 Sa'ad da mugunci ya zo, reni ma kan zo,
haka kuma sa'ad da kunya ta zo, shan kunya
kan biyo.
- 4 Kalmomin bakin mutum suna da zurfi kamar
ruwaye,
amma maɓulɓulan hikima rafi ne mai gudu.
- 5 Ba shi da kyau ka yi wa mugu alheri
ko ka hana wa marar laifi adalci.
- 6 Leɓunan wawa kan jawo masa faɗa,
bakinsa kuma kan gayyaci dūka.
- 7 Bakin wawa lalatar da kansa yake yi

lebunansa kuma tarko ne ga ransa.

- ⁸ Kalmomin mai gulma kamar abinci mai dadi suke;
sukan gangara zuwa can cikin gaɓoɓin mutum.
- ⁹ Wanda yake ragwanci a aikinsa
ɗan'uwa ne ga wanda yakan lalatar da abubuwa.
- ¹⁰ Sunan UBANGIJI hasumiya ce mai karfi;
masu adalci kan gudu zuwa wurinta don su zauna lafiya.
- ¹¹ Dukiyar masu arziki ita ce birninsu mai katanga;
suna gani cewa ba za a iya huda katangar ba.
- ¹² Kafin fāɗuwarsa zuciyar mutum takan yi girman kai,
amma saukinkai kan zo kafin girmamawa.
- ¹³ Duk wanda yakan ba da amsa kafin ya saurara,
wannan wauta ce da kuma abin kunya.
- ¹⁴ Sa rai da mutum ke yi kan taimake shi sa'ad da yake ciwo,
amma in ya karai, to, tasa ta kare.
- ¹⁵ Zuciya mai la'akari kan nemi sani;
kunnuwan mai hikima kan bincika don yā koya.

- 16 Kyauta kan buɗe hanya wa mai bayarwa
yakan kuma kai shi a gaban babban mutum.
- 17 Wanda ya fara mai da jawabi yakan zama
kamar shi ne mai gaskiya,
sai wani ya fito ya yi masa tambaya tukuna.
- 18 Jefa kuri'a kan daidaita tsakanin masu fada
ta kuma ajiye masu faɗan a rabe.
- 19 Dan'uan da aka yi wa laifi ya fi birni mai
katanga wuyan shiryawa,
kuma faɗace-faɗace suna kama da kofofin
karfe na fada.
- 20 Daga abin da baki ya furta ne cikin mutum kan
cika;
girbi daga lebungansa kuma yakan koshi.
- 21 Harshe yana da ikon rai da mutuwa,
kuma waɗanda suke kaunarsa za su ci
amfaninsa.
- 22 Duk wanda ya sami mace ya sami abu mai
kyau
ya kuma sami tagomashi daga UBANGIJI.
- 23 Matalauci kan yi roko da taushi,
amma mawadaci kan amsa da kakkausar
murya.
- 24 Mutum mai abokai masu yawa kan lalace,
amma akwai abokin da yakan manne
kurkusa fiye da faɗan'uwa.

19

- 1 Gara matalauci wanda yake marar laifi
da wawa wanda lebungansa masu karya ne.
- 2 Ba shi da kyau ka kasance da niyya babu sani,
ko ka kasance mai garaje ka face hanya.
- 3 Wautar mutum kan lalatar da ransa,
duk da haka zuciyarsa kan ba wa UBANGIJI
laifi.
- 4 Wadata kan kawo abokai da yawa,
amma abokin matalauci kan bar shi.
- 5 Mai ba da shaidar karya ba zai tafi babu
hukunci ba,
kuma duk wanda ya baza karairayi ba zai
kubuta ba.
- 6 Kowa na kokari ya sami farin jini wurin mai
mulki,
kuma kowa na so a ce shi abokin mutumin
nan mai yawan kyauta ne.
- 7 'Yan' uwan matalauci sukan guje shi,
balle abokansa, su ma za su guje shi.
Ko da yake matalaucin yana binsu yana roko,
ba zai sam su ba.
- 8 Duk wanda ya sami hikima yana kaunar ransa;
duka wanda yake jin dadi fahimi kan ci
gaba.
- 9 Mai shaidar karya ba zai tafi babu hukunci ba,

kuma duk mai baza karairayi zai hallaka.

- 10 Bai dace da wawa ya yi rayuwa cikin jin dadi
ba,
haka ya fi muni bawa ya yi mulki a kan
sarki!
- 11 Hikimar mutum kan ba shi hakuri;
ɗaukakarsa ce ya kyale laifi.
- 12 Fushin sarki yana kama da rurin zaki,
amma tagomashinsa yana kama da raba a
kan ciyawa.
- 13 Wawan yaro lalacin mahaifinsa ne,
mace mai yawan faɗa tana kama da
ɗiɗɗigar ruwa.
- 14 Ana gādon dawakai da wadata daga iyaye ne,
amma mace mai basira daga UBANGIJI ne.
- 15 Ragwanci kan jawo zurfin barci,
mutum mai sanyin jiki kuma yana tare da
yunwa.
- 16 Duk wanda ya bi umarnai kan tsare ransa,
amma duk wanda ya ki binsu zai mutu.
- 17 Duk wanda yake kirki ga matalauta yana ba
wa UBANGIJI bashi ne,
zai kuwa sami lada game da abin da ya yi.
- 18 Ka hori ɗanka, gama yin haka akwai sa zuciya;

kada ka goyi baya lalacewarsa.

- 19 Dole mai zafin rai yā biya tara;
in ka fissa shi sau ɗaya, to, sai ka sāke yin
haka.
- 20 Ka kasa kunne ga shawara ka kuma yarda da
umarni,
a karshe kuwa za ka yi hikima.
- 21 Da yawa ne shirye-shiryen zuciyar mutum,
amma manufar UBANGIJI ce takan cika.
- 22 Abin da mutum yake sha'awa shi ne kauna
marar karewa;*
gara ka zama matalauci da ka zama
makaryaci.
- 23 Tsoron UBANGIJI yakan kai ga rai.
Sa'an nan mutum ya sami biyan bukata, ba
abin da zai cuce shi.
- 24 Rago kan sa hannunsa a kwano
ba ya ma iya ɗaga shi ya kai bakinsa!
- 25 Ka bulale mai ba'a, marasa azanci kuwa za su
yi la'akari;
ka tsawata wa mai basira, zai kuwa kara
sani.
- 26 Duk wanda ya yi wa mahaifinsa fashi ya kuma
kori mahaifiyarsa

* 19:22 Ko kuwa *Hadamar mutum ita ce rashin kunyarsa*

ɗa ne da kan kawo kunya da wulakanci.

- 27 In ka daina jin umarni, ɗana,
za ka kuwa kauce daga kalmomin sani.
- 28 Mai shaidar da yake malalaci yana wa shari'a
ba'a ne,
bakin mugaye kuma na hadiye mugunta.
- 29 An shirya tara saboda masu ba'a ne,
ɗuka kuma saboda bayan wawaye.

20

- 1 Ruwan inabi mai yin ba'a ne, barasa kuma mai
rikici ne;
duk wanda suka sa ya kauce marar hikima
ne.
- 2 Fushin sarki yana kama da rurin zaki;
duk wanda ya sa shi fushi zai rasa ransa.
- 3 Bangirma ne ga mutum ya guji faɗa,
amma kowane wawa yana saurin yin faɗa.
- 4 Rago ba ya noma a lokacin noma;
saboda haka a lokacin girbi ba ya bukata
samun kome.
- 5 Manufofin zuciyar mutum zurfafan ruwaye ne,
amma mutum mai basira yakan jawo su.
- 6 Kowane mutum gani yake shi mai kauna marar
karewa ne,

amma ina? Da kyar ka sami amintacce mutum guda.

- ⁷ Mai adalci kan yi rayuwa marar abin zargi; masu albarka ne 'ya'yan da za su biyo bayansa.
- ⁸ Sa'ad da sarki ya zauna kan kujerarsa don yā yi shari'a, yakan ga dukan mugunta da idanunsa.
- ⁹ Wa zai iya cewa, "Na kiyaye zuciyata da tsarki; ni mai tsabta ne marar zunubi kuma"?
- ¹⁰ Ma'auni marar gaskiya da magwajin da ba daidai ba, UBANGIJI ya fi su duka.
- ¹¹ Akan san kananan yara ta ayyukansu, ana iya sani ko rayuwarsu amintattu ne, mai nagarta.
- ¹² Kunnuwan da suke ji da kuma idanun da suke gani, UBANGIJI ne ya yi su duka.
- ¹³ Kada ka so barci in ba haka ba za ka talauce; ka zauna a faɗaƙe za ka kuwa kasance da sauran abinci.
- ¹⁴ "Kai, ya yi tsada, ya yi tsada!" In ji mai saya; sa'ad da ya tafi yana taƙama a kan ya iya ciniki.

- 15 Zinariya akwai ta, lu'ulu'u kuma ga shi a yalwace,
amma lebunan da suke magana da sani suna da wuyan samu kamar duwatsu masu daraja.
- 16 A karfi rigunan wanda ya d'auki lamunin bako;
a riƙe shi jingina in ya yi shi don mace marar aminci.
- 17 Abincin da aka samu ta hanyar zamba yakan zama da daɗi,
amma mutum zai ƙarasa da baki cike da yashi.
- 18 Ka yi shirye-shirye ta wurin neman shawara;
in kana yaƙi, ka sami bishewa.
- 19 Mai gulma yakan lalace yarda;
saboda haka ka guji mutum mai yawan surutu.
- 20 In mutum ya zargi mahaifinsa ko mahaifiyarsa,
fitilarsa za ta mutu a tsakiyar duhu.
- 21 Gaɗon da aka samu da sauri a farkon farawa ba zai zama mai albarka a ƙarshe ba.
- 22 Kada ka ce, "Zan rama wannan abin da aka yi mini!"
Ka dogara ga UBANGIJI, zai kuwa fissahe ka.

- 23 UBANGIJI ya ki ma'aunin da ba daidai ba,
da kuma magwajin da ba su gamshe shi ba.
- 24 UBANGIJI ne yake bi da matakan mutum,
Ta yaya wani zai fahimci hanyarsa?
- 25 Tarko ne ga mutum ya kebe wani abu da ba
tunani
daga baya kuma ya yi la'akari da alka-
warinsa.
- 26 Sarki mai hikima yakan gane mugunta;
ya hukunta su ba tausayi.
- 27 Fitilar UBANGIJI kan bincika zuciyar mutum
takan bincika lamirinsa.
- 28 Kauna da aminci kan kiyaye sarki lafiya;
ta wurin kauna sarautarsa za tā zauna a
kafe.
- 29 Daukakar matasa maza ita ce karfinsu,
furfura ita ce darajar tsofaffi.
- 30 Naushi da rauni kan share mugunta,
dūka kuma kan tsabtacce lamiri.

21

- 1 A hannun UBANGIJI zuciyar sarki kamar ruwan
rafi ne
wanda yake bi da shi duk inda ya so.
- 2 Mutum zai yi tunani hanyoyinsa daidai suke,

amma UBANGIJI yakan auna zuciya.

- ³ Yin abin da yake daidai da kuma nagari
UBANGIJI ya fi yarda da shi fiye da hadaya.
- ⁴ Girmankai da fariya,
su ne fitilar mugaye, wannan kuwa zunubi
ne!
- ⁵ Shirye-shiryen mai aiki tukuru kan kai ga riba
in kuwa ka cika gaggawa zai kai ga talauci.
- ⁶ Dukiyar da aka samu ta wurin harshe mai yin
ƙarya
tarin tururi ne da kuma mugun tarko.
- ⁷ Rikicin mugaye zai yi gāba da su,
gama sun ƙi su yi abin da yake daidai.
- ⁸ Hanyar mai laifi karkatacciya ce,
amma halin marar laifi sukan aikata
gaskiya.
- ⁹ Gara a zauna a kuşurwar rufin ɗaki
da a zauna a gida ɗaya da mace mai fitina.
- ¹⁰ Mugun mutum yakan zaku ya aikata mugunta;
makwabcinsa ba ya samun jinkai daga gare
shi.
- ¹¹ Sa'ad da aka hukunta mai ba'a marasa azanci
suka yi wayo;
sa'ad da aka yi wa mai hikima umarni yakan
sami sani.

- 12 Mai Adalci kan lura da gidan mugu
kan kuma zama sanadin lalacin mugu.
- 13 In mutum ya toshe kunnuwansa ga kukan
matalauci,
shi ma zai yi kukan neman taimako ba kuwa zai
sami amsa ba.
- 14 Kyautar da aka yi a asirce takan kwantar da
fushi,
kuma cin hancin da aka rufe a cikin riga kan
tā da fushi mai tsanani.
- 15 Sa'ad da aka yi adalci, yakan kawo farin ciki
ga mai adalci
amma fargaba ga masu aikata mugunta.
- 16 Mutumin da ya kauce daga hanyar fahimi
kan zo ga hutu a ƙungiyar matattu.
- 17 Duk mai son jin dafi zai zama matalauci;
duk mai son ruwan inabi da mai ba zai taɓa
zama mai arziki ba.
- 18 Mugu kan zama abin fansa don adali,
marar aminci kuma don mai aikata gaskiya.
- 19 Gara a zauna a hamada
da a zauna da mace mai fitina da kuma
mugun hali.
- 20 A gidan mai hikima akwai wuraren ajiya na
abinci da mai masu kyau,

amma wawa kan cinye duk abin da yake da shi.

- 21 Duk wanda ya nemi adalci da kauna kan sami rai, wadata da girmamawa.
- 22 Mutum mai hikima kan fāda wa birnin jarumawa ya kuma rushe katangar da suka dogara a kai.
- 23 Duk wanda yake lura da bakinsa da kuma harshensa kan kiyaye kansa daga masifa.
- 24 Mai girmankai da kuma mai fariya, “Mai ba’a” ne sunansa; yana yin abubuwa da girmankai ainun.
- 25 Marmarin rago zai zama mutuwarasa, domin hannuwansa sun ki su yi aiki.
- 26 Dukan yini yana marmari ya sami kari, amma mai adalci yakan bayar hannu sake.
- 27 Hadayar mugaye abin kyama ne, balle ma in aka kawo da mugun nufi!
- 28 Mai ba da shaidar karya zai hallaka, kuma duk wanda ya saurare shi zai hallaka har abada.*
- 29 Mugun mutum kan yi tsayin daka,

* 21:28 Ko kuwa / amma kalmomin mai biyayya za su ci gaba da kasancewa

amma mai aikata gaskiya kan yi tunani a
kan abin da yake yi.

³⁰ Babu hikima, babu tunani, babu shirin
da zai yi nasara a kan UBANGIJI.

³¹ Akan shirya doki domin ranar yaƙi,
amma nasara tana ga UBANGIJI ne.

22

¹ An fi son suna mai kyau fiye da wadata mai
yawa;
tagomashi kuma ya fi azurfa ko zinariya.

² Mawadaci da matalauci suna da abu guda.
UBANGIJI ne Mahaliccinsu duka.

³ Mai basira kan ga damuwa tana zuwa yã nemi
mafaka,
amma marar azanci kan yi ta tafiya yã kuma
sha wahala.

⁴ Saukinkai da tsoron UBANGIJI
sukan kawo wadata da girmamawa da kuma
rai.

⁵ A hanyoyin mugu akwai kaya da tarko,
amma duk wanda ya kiyaye ransa kan kauce
musu.

⁶ Ka hori yaro a hanyar da ya kamata yã bi,
kuma sa'ad da ya tsufa ba zai bar ta ba.

- 7 Mawadaci yakan yi mulki a kan matalauci,
mai cin bashi kuwa bawan mai ba da bashi
ne.
- 8 Duk wanda ya shuka mugunta yakan girbe
wahala,
za a kuma hallaka sandar fushinsa.
- 9 Mai bayarwa hannu sake shi kansa zai sami
albarka,
gama yakan raba abincinsa da matalauta.
- 10 Ka hori mai ba'a, hatsaniya kuwa za ta yi waje;
fitina da zargi kuma za su kare.
- 11 Duk mai son tsabtar zuciyar wanda kuma
jawabinsa mai alheri ne
zai zama aminin sarki.
- 12 Idanun UBANGIJI na lura da sani,
amma yakan ki kalmomin marar aminci.
- 13 Rago kan ce, "Akwai zaki a waje!"
Ko kuma "Za a kashe ni a tituna!"
- 14 Bakin mazinaciya rami ne mai zurfi;
duk wanda yake a karkashin fushin
UBANGIJI zai fada a ciki.
- 15 Wauta tana da yawa a zuciyar yara,
amma sandar horo zai kore ta nesa da su.
- 16 Duk wanda yake danne matalauta don ya
azurta

kuma duk wanda yake kyauta ga mawadata,
dukansu kan talauta.

Maganganu Masu Hikima

Fadī 1

- 17 Ka kasa kunne ka kuma saurara ga maganganu masu hikima;
ka yi amfani da abin da nake koyarwa,
18 gama yana da dadī sa'ad da ka kiyaye su a zuciyarka
ka kuma kasance da su a shirye a leɓunanka.
19 Domin dogarawarka ta kasance ga UBANGIJI,
ina koya maka yau, har kai ma.
20 Ban rubuta maka maganganu talatin ba,
maganganun shawara da sani,
21 ina koya maka gaskiya da kalmomin da za ka dogara a kai,
saboda ka iya ba da amsa daidai
ga duk wanda ya aike ka?

Fadī 2

- 22 Kada ka zalunci matalauta a kan suna matalauta
kada kuma ka kwari wanda ba shi da mai taimako a gaban shari'a,
23 gama UBANGIJI zai yi magana dominsu
zai kuwa washe waɗanda suka washe su.

Fadī 3

- 24 Kada ka yi abokantaka da mai zafin rai,
kada ka haɗa kai da wanda ba shi da wuya ya yi fushi,
25 in ba haka ba za ka koyi hanyoyinsa
ka kuma sa kanka a tarko.

Fadī 4

- 26 Kada ka zama mai ɗaukar lamuni
ko ka ba da jingina saboda bashi;
27 gama in ka k̄asa biya
za a kwace gadon da kake kwanciya a kai
ma.

Fadī 5

- 28 Kada ka matsar da shaidar kan iyakar
da kakanninka suka kafa.

Fadī 6

- 29 Kana ganin mutumin da yake da gwaninta a
cikin aikinsa?
Zai yi wa sarakuna hidima;
ba zai yi hidima wa mutanen da ba su iya
ba.

23*Fadī 7*

- 1 Sa'ad da ka zauna domin cin abinci da mai
mulki,
ka lura sosai da abin da yake gabanka,
2 ka kuma sa wuka a makogwaronka
in kai mai ci da yawa ne.
3 Kada ka yi marmarin abincinsa mai dadi
gama wannan abinci ruɗu ne.

Fadī 8

- 4 Kada ka gajiyyar da kanka don ka yi arziki;
ka kasance da hikimar dainawa.
5 Da kyiftawar ido a kan wadata ta bace,
gama tabbatacce sukan yi fikafikai
sukan tashi sama kamar gaggafa.

Fadī 9

- 6 Kada ka ci abincin mai rowa,
kada ka yi marmarin abincinsa mai dadi;

7 gama shi wani irin mutum ne
wanda kullum yana tunani game da tsadar
abincin.*

Zai ce maka, "Ci ka sha,"
amma zuciyarsa ba ta tare da kai.

8 Za ka yi amai dan abin da ka ci
dukan dadin bakinka kuwa zai tafi a banza.

Fadī 10

9 Kada ka yi magana da wawa,
gama zai yi wa maganar hikimarka ba'a.

Fadī 11

10 Kada ka kawar da shaidar iyaka ta dā
ko ka dība gonar marayu,

11 gama mai Kāriyarsu yana da karfi;
zai kuwa yi magana dominsu.

Fadī 12

12 Ka mai da hankali ga umarni
ka kuma kasa kunne ga kalmomin sani.

Fadī 13

13 Kada ka bar yaro ba horo;
in ka yi masa horo da sanda, ba zai mutu ba.

14 Ka hukunta shi da sanda
ka ceci ransa daga mutuwa.

Fadī 14

15 Dana, in zuciyarka mai hikima ce,
to, zuciyata za tā yi murna;

16 cikin cikina zai yi farin ciki
in leɓunanka suna maganar abin da yake
daidai.

* 23:7 Ko kuwa *gama yadda yake tunani a cikinsa, haka yake*; Ko kuwa *gama yadda ya sa a bikin, haka yake*

Fadī 15

- 17 Kada ka bar zuciyarka tā yi kyashin masu
zunubi,
amma kullum tsoron UBANGIJI za ka yi kishi.
- 18 Tabbatacce akwai sa zuciya ta nan gaba
dominka,
kuma sa zuciyarka ba za tā zama a banza ba.

Fadī 16

- 19 Ka saurara, dana, ka zama mai hikima,
ka kafa zuciyarka a hanyar da take daidai.
- 20 Kada ka hada kai da wafanda suke shan
ruwan inabi da yawa
ko masu hadama kansu da abinci,
- 21 gama bugaggu da ruwan inabi da masu yawan
ci sukan zama matalauta,
gama jiri yakan yi musu sutura da
tsummoki.

Fadī 17

- 22 Ka kasa kunne ga mahaifinka, wanda ya ba ka
rai,
kada kuwa ka rena mahaifiyarka sa'ad da ta
tsufa.
- 23 Ka saye gaskiya kada kuwa ka sayar da ita;
ka nemi hikima, horo da fahimi.
- 24 Mahaifin adali yana da farin ciki sosai;
duk wanda yake da da mai hikima yakan ji
dadinsa.
- 25 Bari mahaifinka da mahaifiyarka su yi murna;
bari wadda ta haife ka tā yi farin ciki!

Fadī 18

- 26 Dana, ka ba ni zuciyarka
bari kuma idanunka su kiyaye hanyoyina,
- 27 gama karuwa rami ne mai zurfi

mace marar aminci matsattsiyar rijiya ce.
 28 Kamar 'yan fashi, takan kwanta tana jira
 tana kuma ninka rashin aminci a cikin maza.

Fadī 19

- 29 Wa yake wayyo? Wa yake bakin ciki?
 Wa yake neman fada? Wa yake gunaguni?
 Wa yake da raunuka ba dalili? Wa yake da
 jan idanu?
- 30 Waɗanda suke daɗe suna shan ruwan inabi,
 waɗanda suke neman kokon damammen
 ruwan inabi.
- 31 Kada ka kyifce ido a ruwan inabi sa'ad da ya
 yi ja,
 sa'ad da yana da kyan gani a cikin kwarya,
 sa'ad da yana gangarawa sumul a
 makogwaro!
- 32 A karshe yana sara kamar maciji
 da kuma dafi kamar gamsheka.
- 33 Idanunka za su rika gane-gane,
 zuciya kuma za su rika tunani abubuwa
 masu rikitarwa.
- 34 Za ka zama kamar wanda yake barci a tsakiyar
 tekuna,
 kwance a sama itacen jirgin ruwa.
- 35 Za ka ce "Sun buge ni, amma ban ji ciwo ba!
 Sun daddoke ni, amma ba na jin zafinsa!
 Yaushe zan farka
 don in kara shan wani?"

24

Fadī 20

- 1 Kada ka yi kyashin mugaye,
 kada ka yi sha'awar kungiyarsu;

2 gama lebungansu suna maganar tā-da-na-
zaune-tsaye ne.

Fadī 21

3 Ta wurin hikima ce ake gina gida,
kuma ta wurin fahimi ake kafa ta;
4 ta wurin sani d'akunanta sukan cika
da kyawawan kayayyaki masu daraja.

Fadī 22

5 Mutum mai hikima yana da iko sosai,
kuma mutum mai sani yakan karu da karfi;
6 don yin yaƙi kana bukatar bishewa,
kuma don ka yi nasara kana bukatar
mashawarta masu yawa.

Fadī 23

7 Hikima ta yi wa wawa nisa kwarai
a cikin taro a kofar gari ba shi da ta cewa.

Fadī 24

8 Duk mai kulla mugunta
za a d'auka shi mai kuta hargitsi ne.
9 Makircin wawa zunubi ne,
mutane kuma sukan yi kyamar mai ba'a.

Fadī 25

10 In ba ka da karfi a lokacin wahala,
ka tabbatar kai marar karfi ne sosai!
11 Ka kubutar da waƙanda ake ja zuwa inda za
a kashe su;
ka riƙe waƙanda suke tangadī zuwa wajen
yanka.
12 In kuka ce, "Ai, ba mu san wani abu a kai
wannan ba,"
shi da yake awon ba shi da zuciyar ganewa
ne?

Shi da yake tsare ranka bai sani ba ne?

Ba zai sāka wa kowane mutum bisa ga abin
da ya aikata ba?

Fadī 26

¹³ Ka sha zuma, dāna, ka sha zuma gama tana da
kyau;

zuma daga kaki yana da zaki a harshenka.

¹⁴ Ka kuma san cewa hikima tana da zaki ga rai;
in ka same ta, akwai sa zuciya ta nan gaba
dominka,

kuma sa zuciyarka ba za tã zama a banza ba.

Fadī 27

¹⁵ Kada ka kwanƙa kana fako kamar dān iska don
kwace gidan adali,

kada ka kwace masa wurin zama;

¹⁶ gama ko da adali ya fādī sau bakwai, yakan
tashi kuma,

amma bala'i kan kwantar da mugaye.

Fadī 28

¹⁷ Kada ka yi dariya sa'ad da abokin gāba ya fādī;
sa'ad da ya yi tuntube, kada ka yi farin ciki,

¹⁸ in ba haka ba in UBANGIJI ya gani ba zai amince
ba

ya kuma juye fushinsa daga gare shi.

Fadī 29

¹⁹ Kada ka ji tsoro saboda masu mugunta

ko ka yi kyashin mugaye,

²⁰ gama mugu ba shi da zuciya ta nan gaba,

kuma fitilar mugaye za tã mutu.

Fadī 30

²¹ Ka ji tsoron UBANGIJI da kuma sarki, dāna,

kuma kada ka hada kai da masu tayarwa,

22 gama za a tura wadannan biyu zuwa hallaka
nan da nan,
kuma wa ya sani irin bala'in da za su iya
kawowa?

Karin maganganun hikima

23 Wadannan ma maganganun masu hikima
ne,

Nunan sonkai a shari'a ba shi da kyau.

24 Duk wanda ya ce wa mai laifi, "Ba ka da laifi",
mutane za su la'ance shi al'umma kuma za
ta ce ba a san shi ba.

25 Amma zai zama da lafiya ga duk wadanda
suka hukunta masu laifi,
kuma babban albarka zai zo a kansu.

26 Amsa da take ta gaskiya
tana kamar sumba a lebunga.

27 Ka gama aikinka
ka kuma shirya gonakinka;
bayan haka, ka gina gidanka.

28 Kada ka ba da shaida a kan mafwabcinka ba
tare da isashen dalili ba,
ko ka yi amfani da lebunga ka yi ruƙu.

29 Kada ka ce, "Zan yi masa kamar yadda ya yi
mini;
zan rama abin da wannan mutum ya yi
mini."

30 Na wuce cikin gonar rago,
na wuce cikin gonar inabin mutumin da ba
shi da azanci;

31 kayayyuwa sun yi girma ko'ina,

ciyayi sun rufe kasar,
katangar duwatsu duk ta rushe.

³² Na yi tunani a zuciyata
na kuwa koyi darasi daga abin da na gani.

³³ Dan barci, dan gyangyadi,
dan naɗin hannuwa don a huta,

³⁴ sai talauci ya shigo maka kamar 'yan fashi
rashi kuma ya zo maka kamar mai hari.

Karin karin maganar Solomon

25

¹ Waɗannan karin karin maganar Solomon ne
waɗanda mutanen Hezekiya sarkin Yahuda suka
tara.

² Daukakar Allah ce a boye batun;
a bayyana batun kuwa daukakar sarakuna
ne.

³ Kamar yadda sammai suna can bisa duniya
kuma tana da zurfi,
haka zukan sarakuna suka wuce a bincika.

⁴ Ka tace azurfa
sai kayan su fito don makerin azurfa;

⁵ ka cire mugaye daga gaban sarki,
kursiyinsa kuwa zai kahu ta wurin adalci.

⁶ Kada ka daukaka kanka a gaban sarki,
kada kuma ka nemi wa kanka wuri a cikin
manyen mutane;

⁷ gara ya ce maka, "Ka hauro nan,"
da a kaskantar da kai a gaban wani mai
makami.

Abin da ka gani da idanunka

8 kada ka yi garaje kai kara a majalisa,
gama me za ka yi a karshe
in makwabcinka ya ba ka kunya?

9 In kai da makwabcinka kuka yi gardama,
kada ka tona asirin wani,

10 in ba haka ba duk wanda ya ji zai kunyata ka
ba za ka kuma taɓa rabuwa da wannan
mummuna suna ba.

11 Kalmar da aka faɗa daidai
tana kamar zubin zinariyar da aka yi a
mazubin azurfa.

12 Kamar 'yan kunnen zinariya ko kuwa kayan
ado na zinariya zalla
haka yake da tsawatawar mai hikima ga
kunne mai saurarawa.

13 Kamar sanyin kankara a lokacin girbi
haka ɗan sako mai aminci wanda aka aika;
ya wartsakar da ran waɗanda suka aike shi.

14 Kamar gizagizai da kuma iska marar ruwan
sama
haka mutumin da yake fariya a kan kyautan
da ba ya bayarwa.

15 Ta wurin hakuri akan rinjaye mai mulki,
magana mai hankali kan karye kashi.

16 In ka sami zuma, ka sha isashe kawai,
in ya yi yawa, za ka yi amai.

17 Kada ka cika ziyarar gidan makwabcinka
yawan ganinka zai sa ya ki ka.

- 18 Kamar sanda ko takobi ko kibiya mai tsini
haka yake da mutumin da yake ba da
shaidar karya a kan makwabcinsa.
- 19 Kamar hakori mai ciwo ko yin tafiya da
gurguwar kafa
haka yake ga mai dogara da marasa aminci
a lokacin wahala.
- 20 Kamar wanda ya tube riga a ranar da ake
sanyi,
ko kuwa kamar zuba ruwan tsami a kanwa,
haka yake da mai rera wakoki ga mai bakin
ciki.
- 21 In abokin gābanka yana jin yunwa, ka ba shi
abinci ya ci;
in yana jin kishi, ka ba shi ruwa ya sha.
- 22 Ta yin haka, za ka tara garwashin wuta mai ci
a kansa,
UBANGIJI kuma zai sāka maka.
- 23 Kamar yadda iskar arewa kan kawo ruwan
sama,
haka jita-jita kan kawo fushi.
- 24 Gara a zauna a kusurwar rufin daki
da a zauna a gida d'aya da mace mai fitina.
- 25 Kamar ruwan sanyi ga ran da ya gaji
haka yake da jin labari mai dadi daga kasa
mai nisa.
- 26 Kamar rafi mai laka ko rijiyar da ta gurɓace
haka yake da mai adalci wanda ya mika
wuya ga mugaye.

27 Ba shi da kyau ka sha zuma da yawa,
haka ma ba shi da kyau ka nemi girma wa
kanka.

28 Kamar birni da katangarsa sun rushe
haka yake da mutumin da ba ya iya danne
fushinsa.

26

1 Kamar kankara a rani ko ruwan sama a lokacin
girbi,

haka girmamawa bai dace da wawa ba.

2 Kamar gwara mai yawo ko alallaka mai
firiya,

haka yake da la'anar da ba ta dace ta kama
ka ba take.

3 Bulala don doki, linzami don jaki,
sanda kuma don bayan wawaye!

4 Kada ka amsa wa wawa bisa ga wautarsa,
in ba haka ba kai kanka za ka zama kamar
sa.

5 Ka amsa wa wawa bisa ga wautarsa,
in ba haka ba zai ga kansa mai hikima ne.

6 Kamar datsewar kafafun wani ko shan dafi
haka yake da a aika da sako ta hannun
wawa.

7 Kamar kafafun gurgun da suka yi lakwas
haka karin magana yake a bakin wawa.

8 Kamar daura dutse a majajjawa
haka yake da girmama wawa.

9 Kamar sukar kaya a hannun wanda ya bugu
haka karin magana yake a bakin wawa.

10 Kamar maharbi wanda yake jin wa kowa rauni

- haka yake da duk wanda ya yi hayan wawa
ko wani mai wucewa.
- 11 Kamar yadda kare kan koma ga amansa,
haka wawa kan maimaita wautarsa.
- 12 Gwamma rikakken wawa
da mutum mai ganin kansa mai hikima ne.
- 13 Rago yakan ce, “Akwai zaki a kan hanya,
zaki mai fada yana yawo a tituna!”
- 14 Kamar yadda kofa kan juya a kyaurensa,
haka rago yake jujjuya a gadonsa.
- 15 Rago kan sa hannunsa a kwano
ba ya ma iya daga shi ya kai bakinsa.
- 16 Rago yana gani yana da hikima
fiye da mutane bakwai da suke ba da amsa
da dalilai a kan ra’ayinsu.
- 17 Kamar wani da ya kama kare a kunnuwa
haka yake da mai wucewa da ya tsoma baki
a fadan da ba ruwansa.
- 18 Kamar yadda mahaukaci yake harbin
cukwimai ko kibiyoyi masu dafi
- 19 haka yake da mutumin da ya rufe mafwabci
sa’an nan ya ce, “Wasa ne kawai nake yi!”
- 20 In ba itace wuta takan mutu;
haka kuma in ba mai gulma ba za a yi fada
ba.
- 21 Kamar yadda gawayi yake ga murhu, itace
kuma ga wuta,
haka mutum mai neman fada yake ga fada.
- 22 Kalmomin mai gulma suna kama da burodi
mai dafi;

sukan gangara can cikin cikin mutum.

- ²³ Kamar kaskon da aka dalaye da azurfar da ba a tace ba haka leƙuna masu mugun zuciya.
- ²⁴ Mai yin kiyayya yakan boye kansa da maganar bakinsa, amma a cikin zuciyarsa yana cike da munafunci
- ²⁵ Ko da jawabinsa ya dauki hankali, kada ka gaskata shi, gama abubuwa kyama guda bakwai sun cika zuciyarsa.
- ²⁶ Watakila ya boye kiyayyarsa da karya, duk da haka za a tone muguntarsa a cikin taro.
- ²⁷ In mutum ya haka rami, shi zai fādi a ciki; in mutum ya mirgino dutse, dutsen zai mirgine a kansa.
- ²⁸ Harshe mai faɗin karya yana kin waɗanda yake bata musu rai, daɗin baki kuma yakan aikata barna.

27

- ¹ Kada ka yi fariya a kan gobe gama ba san abin da ranar za tã kawo ba.
- ² Ka bar wani ya yabe ka, ba kai kanka ba; wani dabam, ba leƙunanka ba.
- ³ Dutse yana da nauyi yashi kuma wahala ce, amma tsokanar wawa ta fi su duka nauyi.

- ⁴ Fushi mugun abu ne mai hallakarwa,
amma wa zai iya tsaya a gaban kishi?
- ⁵ Gara tsawatawar da ake yi a fili
da kaunar da ake yi a boye.
- ⁶ Za a iya amince da rauni daga aboki,
amma abokin gāba ko da ya sumbace ka kada ka
sake da shi!
- ⁷ Duk wanda ya koshi da zuma, ba ya mar-
marinsa kuma
amma wanda yake yunwa ko abin da yake da
ɗaci ma zai ji shi da zaki.
- ⁸ Kamar tsuntsun da ya bace daga shekarsa
haka yake da mutumin da ya bar gidansa.
- ⁹ Man shafawa mai kanshi da kuma turare kan
faranta zuciya,
gaisuwar amini kuma takan fito daga
shawarar kirki.
- ¹⁰ Kada ka manta da abokinka da kuma abokin
mahaifinka,
kuma kada ka tafi gidan ɗan'uwanka sa'ad
da masifa ta same ka,
gara ka je wurin makwabci na kusa da ka je
wurin ɗan'uan da yake da nisa.
- ¹¹ Ka zama mai hikima, ɗana, ka kuma faranta
mini zuciya;
zan iya amsa kowace irin sukar da wani zai
yi mini.

- 12 Mai basira kan hango hatsari ya kuma kauce,
marar azanci zai yi ta kutsa kai ciki, daga
baya ya yi da na sani.
- 13 A karɓe rigunan wanda ya ɗauki lamunin
bako;
a riƙe shi jingina in ya yi shi don mace marar
aminci.
- 14 In mutum ya albarkaci makwabcinsa da
murya mai karfi da sassafe,
za a ɗauka shi a matsayin la'ana.
- 15 Mace mai fitina kamar
ɗiɗɗigar ruwa take ba kaƙƙautawa;
- 16 hana ta yana kamar yin ƙoƙari tsai da iska ne
ko yin ƙoƙarin caƙe mai a tafiƙin hannunka.
- 17 Kamar yadda ƙarfe kan wasa ƙarfe
haka mutum kan koyi daga mutum.
- 18 Duk wanda ya lura da itacen ɓaure, zai ci
'ya'yansa,
kuma duk wanda ya lura da maigidansa za
a girmama shi.
- 19 Kamar yadda ruwa kan nuna yadda fuska
take,
haka zuciyar mutum kan nuna irin mutu-
min.
- 20 Mutuwa da Hallaka* ba sa koshi,

* 27:20 Da Ibraniyanci *Sheol da Abaddon*

haka idanun mutum ba sa koshi da gani.

- 21 Ana gwajin azurfa da kuma zinariya da wuta,
amma akan gwada mutum ta wurin yabon
da ya samu.
- 22 Ko da ka daka wawa a turmi,
kana daka shi kamar hatsi da tabarya,
ba za ka fid da wauta daga gare shi ba.
- 23 Ka tabbata ka san lafiyar garken tumakinka,
ka mai da hankali ga garken shanunka;
- 24 domin dukiya ba ta dawwama har abada,
ba a kuma kasance da rawani daga tsara
zuwa tsara.
- 25 Sa'ad da aka yanki ingirci sabon toho kuma ya
bayyana
aka kuma tattara ciyawa daga tuddai,
- 26 gashin raguna za su tanada maka tufafi,
za ka iya sayi gonaki masu kyau da kuɗin
awaki.
- 27 Za ka kasance da madarar awaki mai yawa
don ka ciyar da kanka da kuma iyalinka
ka kuma inganta bayinka mata.

28

- 1 Mugu yakan gudu ko babu wanda yake korarsa,
amma adalai suna da karfin hali kamar zaki.
- 2 Sa'ad da kasa ta yi tayarwa, takan kasance da
masu mulki da yawa,
amma mai fahimi da sani kan mai da zaman
lafiya.

- 3 Mai mulkin da ya danne talakawa
yana kama da ruwan saman da ya lalatar da
hatsi.
- 4 Duk waƙanda ba sa bin doka yabon mugaye
suke yi,
amma waƙanda suke yin biyayya da doka
suna gāba da mugaye ke nan.
- 5 Mugaye ba su san gaskiya ba,
amma waƙanda suke neman UBANGIJI sun
santa sosai.
- 6 Gara matalauci wanda yake tafiya babu abin
zargi
da mai arziki wanda hanyoyinsa mugaye ne.
- 7 Duk wanda ya kiyaye doka ɗa ne mai la'akari,
amma wanda yake abokantaka da masu zari
yakan jawo wa mahaifinsa kunya.
- 8 Duk wanda ya tara dukiyarsa ta wurin ba da
bashi da ruwan da ya wuce misali
yana tara wa wani ne wanda zai yi wa
talakawa alheri.
- 9 In wani ya yi kunnuwa kashi ga doka
ko addu'arsa ma abar kyama ce.
- 10 Duk wanda ya jagorance masu aikata gaskiya
a hanyar mugunta
zai fāda cikin tarkonsa
amma marasa abin zargi za su sami gādo
mai kyau.

- 11 Mai arziki zai yi zato shi mai hikima ne a ganinsa,
amma matalauci mai basira ya fi shi sanin abin da yake daidai.
- 12 Sa'ad da adalai suka yi nasara, kowa yakan yi biki;
amma sa'ad da mugu ya samu shugabanci, mutane sukan yi ta buya.
- 13 Duk wanda ya boye zunubansa ba ya taɓa cin nasara,
amma duk wanda ya furta ya kuma ki su yakan sami jinkai.
- 14 Mai albarka ne mutumin da kullum yake jin tsoron Allah,
amma duk wanda ya taurare zuciyarsa yakan shiga wahala.
- 15 Kamar rurin zaki ko sandar beyar haka mugun mutum mai mulki a kan mutane marasa karfi yake.
- 16 Mugu mai mulki ba shi da azanci,
amma duk wanda yake kin kazamar riba yakan yi tsawon rai.
- 17 Mutumin da laifin kisa ya yi ta damunsa zai zama mai gudu don tsoro har mutuwa; kada wani ya taimake shi.

- 18 Duk wanda ya yi tafiya marar abin zargi zai
zauna lafiya,
amma duk wanda hanyoyinsa mugaye ne zai
fāḍī nan da nan.
- 19 Duk wanda ya nome gonarsa zai sami amfani
a yalwace,
amma duk wanda yake zaman banza zai
zama matalauci a koyausha.
- 20 Mutum mai aminci zai cika da albarka,
amma duk mai son yin arziki dare ḍaya zai
sha hukunci.
- 21 Nuna sonkai ba shi da kyau,
duk da haka mutum zai aikata abin da ba
daidai ba saboda 'yar karamar rashawa.
- 22 Mai rowa yana alla-alla ya yi arziki
bai san cewa talauci ne ke jiransa ba.
- 23 Duk wanda ya tsawata wa wani mutum zai
sami yabo a karshe
fiye da wanda yake mai daḍīn baki.
- 24 Duk wanda ya yi wa mahaifin ko mahaifiyarsa
sata
ya kuma ce, “Ai, ba laifi ba ne”
abokin mai hallakarwa ne shi.
- 25 Mai haḍama yakan jawo tā-da-na-zaune-
tsaye,
amma duk wanda ya dogara ga UBANGIJI zai
yi nasara.

- 26 Duk mai dogara ga kansa wawa ne,
amma duk wanda yake tafiya da hikima zai
zauna lafiya.
- 27 Duk wanda yake bayarwa ga matalauta ba zai
rasa kome ba,
amma duk wanda bai kula da su ba yana
samu la'ana masu yawa.
- 28 Sa'ad da mugu ya samu shugabanci, mutane
sukan yi ta buya;
amma sa'ad da mugu ya hallaka, adali kan
ci gaba cikin arziki da lafiya.

29

- 1 Mutumin da ya ci gaba da taurinkai bayan an
kwabe shi
ba da dadewa ba zai hallaka ba makawa.
- 2 Sa'ad da masu adalci suke cin nasara, mutane
kan yi farin ciki
sa'ad da mugaye suke mulki, mutane kan yi
nishi.
- 3 Duk mai kaunar hikima kan kawo wa ma-
haifinsa farin ciki,
amma wanda yake ma'amala da karuwai
kan lalatar da dukiyarsa.
- 4 Ta wurin yin adalci sarki kan sa kasa ta yi
karko
amma duk mai hadama don cin hanci kan
rushe kasar.

- 5 Duk wanda yake wa maƙwabcinsa daɗin baki yana sa wa kafafunsa tarko ne.
- 6 Mugun mutum tarko ne ta wurin zunubinsa, amma mai adalci zai iya rera ya kuma yi murna.
- 7 Masu adalci sun damu game da adalci don talakawa, amma mugaye ba su da wannan damuwa.
- 8 Masu ba'a kan kuta faɗa a birni, amma masu hikima sukan kwantar da fushi.
- 9 In mai hikima ya je wurin shari'a da wawa, wawa kan yi ta fushi yana ta dariya, ba kuwa za a sami salama ba.
- 10 Masu kisankai sukan ki mutum mai mutunci su kuma nema su kashe mai aikata gaskiya.
- 11 Wawa yakan nuna fushinsa a fili, amma mai hikima kan kanne fushinsa.
- 12 In mai mulki yana sauraran karairayi, dukan ma'aikatansa za su zama mugaye.
- 13 Matalauci da azzalumi suna da wannan abu ɗaya.
UBANGIJI ne yake ba dukansu gani.
- 14 In sarki yana hukunta talakawa da adalci kursiyinsa kullum zai kasance lafiya.

- 15 Sandar gyara kan ba da hikima,
amma yaron da aka bari ba horo kan jawo
kunya ga mahaifiyarsa.
- 16 Sa'ad da mugaye suke cin nasara, haka zunubi
zai yi ta karuwa,
amma masu adalci za su ga fāduwar
wadannan mutane.
- 17 Ka hori danka, zai kuwa ba ka salama;
zai ba ka farin cikin da kake so.
- 18 Inda ba wahayi, mutane kan kangare;
amma masu albarka ne wadanda suke
kiyaye doka.
- 19 Ba a yi wa bawa gyara ta wurin magana kawai;
ko da ya fahimta ma, ba zai kula ba.
- 20 Ka ga mutum mai yin magana da garaje?
To, gara a sa zuciya ga wawa da a sa zuciya
gare shi.
- 21 In mutum ya yi wa bawansa shagwaba tun
yana yaro,
zai jawo bakin ciki a karshe.
- 22 Mutum mai cika fushi yakan tā da fafa,
mai zafin rai kuma kan yi zunubai masu
yawa.
- 23 Fariyar mutum kan jawo masa kaskanci
amma mai saukinkai kan sami girmamawa.

- 24 Duk wanda yake abokin farawo abokin gāban kansa ne;
yana jin sa yana ta rantsuwa, amma bai isa ya ce kome ba.
- 25 Jin tsoron mutum tarko ne,
amma duk wanda ya dogara ga UBANGIJI zai zauna lafiya.
- 26 Mutane sukan nemi samun farin jini daga wurin sarki,
amma daga wurin UBANGIJI ne mutum kan sami adalci.
- 27 Masu adalci suna kyamar masu rashin gaskiya;
mugaye sukan yi kyamar masu aikata gaskiya.

Maganganun Agur

30

- 1 Maganganun Agur d'an Yake, magana ce horarriya.*
Wannan mutum ya furta wa Itiyel da kuma ga Ukal,
- 2 "Ni ne mafi jahilci a cikin mutane;
ba ni da fahimi irin na mutum.
- 3 Ban koyi hikima ba,
ba ni kuma da sani game da Mai Tsarkin nan,
- 4 Wane ne ya taba haura zuwa sama ya dawo?

* **30:1** Ko kuwa *Yake na Massa*

Wane ne ya tattara iska a tafin hannuwansa?
 Wane ne ya nannade ruwaye a cikin rigarsa?
 Wane ne ya kafa dukan iyakokin duniya?
 Mene ne sunansa, da kuma sunan ɗansa?
 Faɗa mini in ka sani!

5 “Kowace maganar Allah ba ta da kuskure;
 shi ne garkuwa ga waɗanda suke neman
 mafaka daga gare shi.

6 Kada ka kara ga maganarsa,
 in ba haka ba zai tsawata maka ya kuma
 nuna kai maƙaryaci ne.

7 “Abu biyu ina roƙonka, ya UBANGIJI;
 kada ka hana ni kafin in mutu.

8 Ka kawar da karya da kuma karairayi nesa da
 ni;
 kada ka ba ni talauci ko arziki,
 amma ka ba ni abincina na yini kaɗai.

9 In ba haka ba, zan wadace in ki ka
 har in ce, ‘Wane ne UBANGIJI?’

Ko kuwa in zama matalauci in yi sata
 ta haka in kunyata sunan Allahna.

10 “Kada ka baza karairayi game da bawa ga
 maigidansa,
 in ba haka ba, zai la’ance ka, za ka kuwa sha
 wahala a kan haka.

11 “Akwai waɗanda sukan zagi mahaifinsu
 ba sa kuma sa wa mahaifiyarsu albarka;

12 waɗanda sukan ɗauka su tsarkaka ne a
 ganinsu

- alhari kuwa kazamai ne su;
 13 wadanda kullum idanunsu masu kallon reni
 ne,
 wadanda kallon da suke yi na daurin gira
 ne;
 14 wadanda hakoransu takuba ne
 wadanda kuma mukamukansu tarin
 wukake ne
 don su cinye matalauta daga duniya
 da kuma mabukata daga cikin mutane.
- 15 “Matsattsaku tana da ‘ya’ya mata biyu.
 Suna kuka suna cewa, ‘Ba ni! Ba ni!’
- “Akwai abubuwa uku da ba sa taɓa koshi,
 guda huɗu ba sa taɓa cewa, ‘Ya isa!’
 16 Kabari, mahaifar da ba ta haihuwa,
 kasa, wadda ba ta taɓa koshi da ruwa,
 da kuma wuta, wadda ba ta taɓa cewa ‘Ya
 isa!’
- 17 “Idon da yake yi wa mahaifi ba’a,
 wanda yake wa mahaifiya dariyar rashin
 biyayya,
 hankakin kwari za su kwakule masa ido,
 ungulai za su cinye su.
- 18 “Akwai abubuwa uku da suke ba ni mamaki,
 abubuwa huɗu da ba na iya fahimtarsu,
 19 yadda gaggafa take firiya a sararin
 sama,
 yadda maciji yake tafiya a kan dutse,
 yadda jirgin ruwa yake tafiya a teku,
 da kuma sha’ani tsakanin namiji da ‘ya
 mace.

- 20 “Ga yadda mazinaciya take yi.
Takan ci ta share bakinta
ta ce, ‘Ban yi wani abu marar kyau ba.’
- 21 “Akwai abubuwa uku da duniya kan yi
rawan jiki,
abubuwa huɗu da ba ta iya jurewa,
22 bawan da ya zama sarki,
wawan da ya koshi da abinci,
23 maɗen da ba a kauna wadda ta sami
miji,
da kuma baiwar da ta ɗauki matsayin
uwargijiyarta.
- 24 “Akwai abubuwa huɗu a duniya da suke
kanana,
duk da haka suna da hikima kwarai.
25 Kyashi halittu ne da ba su da karfi sosai,
duk da haka suna ajiyar abincinsu da rani;
26 remaye halittu ne da ba su da karfi sosai,
duk da haka sukan yi gidajensu a duwatsu;
27 fāra ba su da sarki,
duk da haka suna tafiya tare bisa ga girma;
28 ana iya kama kadangare da hannu,
duk da haka akan same shi a fadodin
sarakuna.
- 29 “Akwai abubuwa uku da suke jan jiki da
kuma takama a tafiyarsu
abubuwa huɗu waɗanda suke kwarjini da
takama a tafiyarsu,
30 zaki mai karfi a cikin namun jeji, wanda
ba ya ratse wa kowa;
31 zakara mai takama,

da bunsuru,
da kuma sarki mai sojoji kewaye da shi.

- 32 “In ka yi wauta ka kuma d’aukaka kanka,
ko kuwa wani yana kulla maka mugunta,
ka dāfa hannunka a bisa bakinka!
33 Gama kamar yadda kadad’den madara takan
kawo mai,
murda hanci kuma takan sa a yi haɓo,
haka tsokanar fushi takan kawo fada.”

Maganganun Sarki Lemuwel

31

- 1 Maganganun Sarki Lemuwel, magana ce
horarriya* mahaifiyarsa ta koya masa,
2 “Ka saurara, ya d’ana! Ka saurara, d’an cikina!
Ka saurara, ya d’an amshin addu’ata!†
3 Kada ka ba da karfinka a kan mata,
karfinka ga waɗanda suka hallaka
sarakuna.
4 “Ba na sarakuna ba ne, ya Lemuwel,
ba na sarakuna ba ne su sha ruwan inabi,
ba na masu mulki ba ne su yi marmarin
barasa,
5 don kada su sha su manta da abin da doka ta
umarta,
su hana wa waɗanda aka danne hakkinsu.
6 A ba da barasa ga waɗanda suke cikin halin
kaka naka yi,
ruwan inabi ga waɗanda suke cikin wahala;
7 bari su sha su manta da talaucinsu

* **31:1** Ko kuwa *na Lemuwel sarkin Massa, waɗanda* † **31:2** Ko
kuwa / *amsar addu’o’ina*

kada kuma su kara tunawa da bacin ransu.

8 “Yi magana domin bebaye,
domin hakkin dukan wafanda suke
nakasassu.

9 Yi magana a kuma yi shari’ar adalci;
a tsare hakkin talakawa da masu bukata.”

Maganar karshe. Mace Mai Halin Kirki

10 † Wa yake iya samun mace mai halin kirki?
Darajarta ta fi ta lu’ulu’ai.

11 Mijinta yana da cikakken amincewa da ita
kuma ba ya rasa wani abu mai daraja.

12 Takan yi masa alheri ba mugunta ba,
dukan kwanakin ranta.

13 Takan zabi ulu da lilin
ta yi ta saka da hannuwanta da farin ciki.

14 Ita kamar jirgin ’yan kasuwa ne
tana kawo abincinta daga nesa.

15 Takan farka tun da sauran duhu;
ta tanada wa iyalinta abinci
ta kuma shirya wa ’yan matan gidanta
ayyukan da za su yi.

16 Takan lura da gona sosai ta kuma saye ta;
daga abin da take samu na kudɪn shiga take
shuka gonar inabi.

17 Takan himmantu tã yi aikinta tukuru;
hannuwanta suna da karfi domin
ayyukanta.

18 Takan tabbata akwai riba a kasuwancinta,
kuma fitilarta ba ya mutuwa da dare.

† 31:10 Ayoyi 10-31 suna bin juna layi-layi, kowace aya na farawa da harufan Ibraniyanci bi da bi.

- 19 Da hannunta take rife abin kafi
ta kuma kama abin saka da yatsotsinta.
- 20 Takan marabci talakawa
takan kuma taimaki masu bukata.
- 21 Sa'ad da kankara ta fāfī, ba ta jin tsoro saboda
gidanta;
gama dukansu suna da tufafi masu kauri.
- 22 Takan yi wa gadonta kayan shimfida;
tufafinta kuma na lilin ne mai laushi na
shunayya.
- 23 Ana girmama mijinta a kofar shiga birni
inda yakan zauna a cikin dattawan gari.
- 24 Takan yi riguna na lilin ta sayar;
takan kuma sayar wa 'yan kasuwa da
ɗamara.
- 25 Karfi da mutunci su ne suturarta;
za tā iya yin dariyar kwanaki masu zuwa.
- 26 Tana magana da hikima,
kuma umarnai mai aminci yana a
harshenta.
- 27 Tana lura da sha'anin gidanta
kuma ba ta cin abincin kyuya.
- 28 'Ya'yanta sukan tashi su ce da ita mai albarka;
haka mijinta ma, yakan kuma yabe ta yana
cewa,
- 29 "Mata da yawa suna yin abubuwan yabo,
amma ke kin fi su duka."
- 30 Kayan tsari yana ruɗu, kyau kuma kan shuɗe;
amma mace mai tsoron UBANGIJI abar yabo
ce.
- 31 Ka ba ta ladar da ya dace tā samo wa kanta,
bari kuma ayyukanta su kawo mata yabo a
kofar shiga birni.

Biblica® Budadden Littafi Mai Tsarki, Sabon Rai Don Kowa™

**Hausa: Biblica® Budadden Littafi Mai Tsarki, Sabon
Rai Don Kowa™ (Bible) of Nigeria**

copyright © 2009, 2020 Biblica, Inc.

Language: Hausa

Contributor: Biblica, Inc.

An sami wannan aiki a saukaƙe a karkashin lasisin Kasa da kasa na Lasisin Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 na Kasa da kasa (CC BY-SA). Don a ga kwafin wannan lasisi, a ziyarci: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> ko kuma a aika ta wasika zuwa ga Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

“Biblica” wani tambarin ne da aka yi wa rajista ta hannun Biblica, Inc., kuma yin amfani da tambarin Biblica® na bukata rubutaccen izinin Biblica, Inc. A karkashin sharaƙin lasisin CC BY-SA, za ka iya kwafa ka kuma saƙe raba wannan aikin da ba a gyaggyara ba muddin ba ka taƙa tambarin nan na Biblica® ba. Idan ka gyara wani kwafi ko ka juya wannan aiki, ta wurin kirkiro da aikin da aka samu, dole ne ka ka cire tambarin Biblica®. A aikin da aka samo, dole ne ka nuna canje-canjen da ka yi, ka kuma nuna aikin haka: “Ainihi aikin ta hannun Biblica, Inc. yana nan kyauta a www.biblica.com da buƙaƙƙen Littafi Mai Tsarki.”

Dole sharaƙin neman izini ya fita a kan kan magana ko kuma a shafi neman izinin aiki kamar haka:

Biblica® Budadden Littafi Mai Tsarki, Sabon Rai Don Kowa™

Neman Rubutaccen Izini © 2009, 2020 ta hannun Biblica, Inc.

Biblica® Open Hausa Contemporary Bible™

Copyright © 2009, 2020 by Biblica, Inc.

“Biblica” wani tambarin ne da aka yi wa rajista a ofishi Lamba Kerar da Tambari a Amurka ta hannun Biblica, Inc. Wanda aka yi amfani ta wurin samun izini.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Dole kuma a samo aikin da ka yi daga ainihin aikin a karkashin wannan lasisi (CC BY-SA).

Idan za ka so ka sanar da Biblica, Inc. dangane da juyinka na wannan aiki, sai ka tuntuƙe mu a <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Buɗaɗɗen Littafi Mai Tsarki, Sabon Rai Don Kowa™

Neman Rubutaccen Izini © 2009, 2020 ta hannun Biblica, Inc.

Biblica® Open Hausa Contemporary Bible™

Copyright © 2009, 2020 by Biblica, Inc.

"Biblica" wani tambarin ne da aka yi wa rajista a ofishi Lamba Kerar da Tambari a Amurka ta hannun Biblica, Inc. Wanda aka yi amfani ta wurin samun izini.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 3 May 2025

18113be6-b3a0-530a-b78f-a25225282250